

**ESZTERGOMI KÖPONTI SPECIÁLIS
GYERMEKOTTHONI KÖZPONT, ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS SZAKISKOLA**

SZAKMAI PROGRAM

I. számú szakmai egység

II. számú szakmai egység

2026.

A költségvetési szerv bemutatása

Név: **Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola**

Rövidített név: **Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola**

Székhelye: **2500 Esztergom, Budai Nagy Antal utca 28.**

Illetékessége: **országos**

Irányító szerve: **Szociális és Családügyi Minisztérium
(1011 Budapest, Dísz tér 1-2.)**

Fenntartó és középírányító szerv: **Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
(1132 Budapest Visegrádi u. 49.)**

Alaptevékenységet ellátó önálló szervezeti egységek megnevezése és feladata:

Székhely: **Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola** (továbbiakban Esztergomi Gyermekotthon)
engedélyezett férőhelyszám: 64 fő leánygyermek

Telephely: **Kalocsai Központi Speciális Gyermekotthon, Általános Iskola és Szakiskola** (továbbiakban Kalocsai Gyermekotthon)
engedélyezett férőhelyszám: 64 fő fiúgyermek

Telephely: **Zalaegerszegi Központi Speciális Gyermekotthon** (továbbiakban Zalaegerszegi Gyermekotthon)
engedélyezett férőhelyszám: 40 fő fiúgyermek

Az önálló szervezeti egységek feladata a költségvetési szerv Alapító Okiratában előírt gyermekvédelmi és köznevelési feladatok ellátása.

Az ellátás igénybevételének módja: A gyermek védelme súlyos sérült személyiségállapota, antiszociális magatartása miatt az ellátás önkéntes igénybe vételével nem biztosított, ezért a törvény hatályánál fogva (Gyvt. 31. §.) az ellátás igénybevétele kötelező valamennyi önálló szervezeti egységben.

Az alaptevékenységek ellátásának jogszabályi háttere:

A gyermekvédelem feladatai tekintetében:

- 1997 évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (továbbiakban Gyvt.),
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (továbbiakban NM rendelet),
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) korm. rendelet,
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet,
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. tv.
- 2/2018. (I.18.) EMMI rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet módosításáról
- 2020.évi V. törvény az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról

A köznevelés feladatai tekintetében:

- 2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről (továbbiakban Nkt),
- 229/2012. (VIII. 28.) korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.

A gazdálkodás, üzemeltetés, foglalkoztatás feladatai tekintetében:

- államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban Áht.),
- 368/2011. (XII. 31.) korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (továbbiakban Ávr.),
- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (továbbiakban Kjt.),
- a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény,
- a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet.

Az önálló szervezeti egységek a jogszabályok előírásainak betartásával a helyi sajátosságok és lehetőségek figyelembe vételével határozzák meg saját szakmai programjukat, amelyek egységben a költségvetési szerv szakmai alapidokumentuma. Fenntartói jóváhagyásra történő felterjesztése az intézményvezető hatásköre.

ESZTERGOMI KÖZPONTI SPECIÁLIS
GYERMEKOTTHONI KÖZPONT,
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS SZAKISKOLA

I. SZÁMÚ SZAKMAI EGYSÉG

SZAKMAI PROGRAMJA

2026

I.

A gyermekotthon feladata, a pedagógiai tevékenység sajátossága

Az Esztergomi Gyermekotthon és belső iskolája a gyermekvédelmi és köznevelési feladatainak ellátásával kapcsolatos helyi gyakorlatot jelen Szakmai Programokban és az iskola Pedagógiai Programjában határozza meg az alábbi nevelési alapelv mentén;

„hisszük, hogy a nevelést az atmoszféra határozza meg, az a légkör, amelynek személyes növekedést elősegítő erői, töltései a pedagógus személyiségéből és a gyermekével való kapcsolatból erednek, nemcsak szellemi világosságot, hanem a fejlődéshez szükséges biztonságnak és elfogadásnak a melegét is sugározva.” (Mérei Ferenc)

A Szakmai Programok azokat a szervezeti, tartalmi, módszertani kereteket fogalmazzák meg, amelyek alapján a gyermekotthonban speciális pedagógiai tevékenységet folytatunk.

A programokhoz kapcsolódik az intézeti munkaterv, amely évenként határozza meg az egységek konkrét feladatait.

A gyermekotthon központi fenntartású, speciális gyermekotthon.

A speciális feladatot, az itt nevelkedő gyermek-, és fiatalkorúak sérült személyiségállapota és az ehhez rendelt pedagógiai munka sajátossága adja.

Otthonunkban leánygyermekek nevelkednek, a férőhelyek száma 64 fő. **A földszinten működő 1-es számú szakmai egységben 32 fő leánygyermek** elhelyezését, gondozását nevelését biztosítjuk.

A központi speciális gyermekotthon alapfeladata, hogy annak a 12 - kivételesen indokolt esetben 10 - életévét betöltött gondozott gyermeknek biztosít speciális ellátást, valamint különleges és speciális ellátást együttesen, akinek gondozási helyéül a gyámhivatal az országos szakértői bizottság szakmai véleménye alapján a gyermekotthont jelölte meg.

A speciális ellátás keretében a gyermek állapotához, szükségleteihez igazodó terápiát nyújt azon gyermek számára aki:

- súlyos neurotikus, illetve pszichotikus állapota vagy,
- súlyos erőszakos cselekmények elkövetése (továbbiakban disszociális) vagy,
- pszichoaktív szerek rendszeres használata vagy,
- szerzett immunhiányos tünetegyüttesben való megbetegedése vagy,

- emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált vagy,
- kettős szükséglete miatt különleges szakértelmet igénylő terápiára szorul.

A gyermekotthon feladatkörébe tartozik a beutalt gyermek és fiatalokórúakról való gondoskodás, szocializáció, reszocializáció, habilitáció és rehabilitáció, amelynek végső célja a társadalomba való sikeres beilleszkedésük segítése.

Feladata egyben az elhelyezett gyermek- és fiatalokórúak, valamint fiatal felnőttek képességüknek és érdeklődésüknek megfelelő alapfokú iskolai oktatása, nevelése, valamint szakmai előkészítésük és szakképzésük biztosítása.

- Általános iskolában oktatjuk a beutalt ép értelmű, túlkoros, tanulási nehézségekkel küzdő, illetve integrált oktatás keretében az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulókat.
- Az alapfokú tanulmányaikat befejezett tanulók részére iskolai végzettségüknek, mentális képességüknek megfelelően szakiskolai képzést, vagy együttműködési megállapodás szerint másfajta közép fokú képzést biztosítunk.
- Városi közép fokú oktatási intézménybe történő beiskolázását segítjük annak a gyermeknek, aki alapfokú tanulmányait intézményünk belső iskolájában befejezte, szocializációs szintje, normakövető magatartása, normatartása megfelelő, de egyéb okból indokolt a további elhelyezése.

Az előírt feladatnak megfelelően intézményünk fő pedagógiai egységei a szakmai egységek valamint a belső iskola.

A három egység állandó, folyamatos kapcsolatban áll egymással, biztosítva a speciális pedagógiai eljárások, ráhatások állandóságát és folytonosságát, így lehetővé válik a gyorsabb ütemű személyiségfejlesztés.

Ebben az egységben a speciális pedagógiai tevékenység egyidejűleg

- az értelmi fogyatékoság, mentális retardáltság, az ismertbeli lemaradás következményeire hatóan kompenzáló,
- a fiatalok hibás viszonyulási és értékrendszerét, társas kapcsolataikat korrigáló,
- a társadalomba való beilleszkedést közvetlenül elősegítő szocializációs- reszocializációs tartalmú nevelés.

A hármas funkciójú, összetett pedagógiai feladathoz rendeltük azokat az eljárásokat, módszereket, eszközöket, amelyek lehetővé teszik, hogy a nevelési folyamatok tartalma és rendszere tervszerűen és rugalmasan szolgálja a fejlesztési célokat, biztosítva a gyermek állapotához és szükségleteihez igazodó terápiás ráhatásokat.

II.

Az ellátás igénybevételének módja, a gyermekek befogadása

A gyermek védelme súlyosan sérült személyiségállapota, antiszociális magatartása miatt az ellátás önkéntes igénybe vételével nem biztosított, ezért a törvény hatályánál fogva (Gyvt.31.§.) az ellátás kötelező igénybe vétele jogszabályban előírt beutalási rendben történik.

1. A beutalás rendje

- 1.1. Ha a gyám a nevelésbe vett gyermeknek központi fenntartású gyermekotthonban történő elhelyezését tartja indokoltnak, javaslatot tesz a gyámhivatalnak, a gyermek gondozási helyének megváltoztatására.

A gyámhivatal megkeresésére a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat a jogszabályban előírtaknak megfelelően beszerzi a szükséges szakmai véleményeket, (Vármegyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság, Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság, továbbiakban OGYSZB).

Intézményünkbe a gyermek- és fiatalkorú elhelyezése az országos szakértői bizottság szakvéleménye alapján, gyámhivatali határozattal történik. Az országos szakértői bizottság annak a nevelésbe vett gyermeknek az elhelyezését javasolhatja, aki olyan különleges szakértelmet igénylő terápiára szorul, amelyet lakóhelyén, gondozási helyén nem tudnak biztosítani a számára, illetve akinek kiemelése eddigi környezetéből - a saját érdekében - feltétlenül indokolt. Az OGYSZB a gyermek elhelyezésére vonatkozó javaslatáról és az elhelyezés javasolt időpontjáról értesíti a gyermekotthont.

Az OGYSZB szakmai véleménye birtokában a gyámhivatal a szakszolgálat által összehívott elhelyezési értekezlet javaslatának figyelembevételével határoz a gondozási hely megváltoztatásáról. Az elhelyezési értekezleten résztvevőket a jogszabály felsorolja,

speciális ellátásra vonatkozó elhelyezés esetén előírja a gyermekjogi képviselő részvételét is.

A gyámhivatal gondozási helyet megváltoztató határozatával a gyám gondoskodik a gyermek intézményünkbe történő beszállításáról.

- 1.2. Az emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált gyermek - legfeljebb 60 napra -, a rendőrség általános védelmi intézkedése alapján befogadható az OGYSZB véleménye hiányában is. A gyámhivatal a rendőrség általános védelmi intézkedéssel kapcsolatos értesítése alapján dönt a gyermek gondozási helyéről.

Az OGYSZB a gyermekotthon értesítése alapján nyilvántartást vezet a gyermekotthon üres férőhelyeiről. Amennyiben nincs üres férőhely, az OGYSZB felkéri a gyermekotthont, hogy az általa elhelyezni kívánt gyermeket vegye fel a várakozók nyilvántartásába és férőhely szabaddá válása esetén haladéktalanul tájékoztassa az illetékes gyámhivatalt.

2. A gyermekotthonba történő befogadás

- 2.1. A gyámhivatalnak a gondozási hely megváltoztatását elrendelő határozata alapján a gyermekvédelmi gyám gondoskodik a nevelésbe vett gyermeknek a speciális gyermekotthonba történő kíséréséről.

A gyermekvédelmi gyám egyidejűleg biztosítja a gyermekkel kapcsolatos legszükségesebb dokumentumok átadását.

- Határozat gondozási hely megváltoztatásáról
- Nevelésbe vételi határozat
- Szakmai vélemények
- Egyéni elhelyezési terv másolata
- Egyéb pedagógiai és pszichológiai jellemzések
- Iskolai dokumentációk
- Egészségügyi dokumentációk

- 2.2. A rendőrség „Általános Védelmi Intézkedés” keretén belül az emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált gyermeket ideiglenes befogadásra intézményünkbe szállíthatja.

A gyermekotthonban a gyermek teljes körű speciális ellátásban részesül.

Az intézmény vezetője gyámi feladatokat nem lát el.

Az új gyermek a befogadó részlegbe kerül, ahol az egészségügyi dolgozók elvégzik a szükséges szűrő és elsősorban tájékozódó jellegű vizsgálatokat.

Itt megtörténik a gyermek magasságának, testsúlyának felmérése, ezzel együtt bejegyzésre kerülnek a személyleírásra vonatkozó fontosabb adatok is.

Az egészségügyi dolgozó a befogadásról értesíti az intézmény orvosait, tájékoztatja Őket a gyermek egészségügyi állapotáról.

Amennyiben a gyermeknél a vizsgálatok során egészségügyi probléma, vagy szembeforduló magatartása miatt közösségbe helyezhetőségét megkérdőjelező ok merül fel, úgy a kezelés, gyógykezelés időszakában, illetve magatartásának rendezéséig a betegszobán, vagy a befogadó részlegben tartózkodik

A növendékügy a befogadott gyermeket nyilvántartásba veszi, személyi anyagát névvel és törzsszámmal ellátott egységcsomagba rendezi, amelyért felelősséggel tartozik.

A befogadó részlegben több napig tartózkodó gyermek szakszerű felügyeletét, a vele való foglalkozást a vezetők szervezik.

3. Csoportba helyezés

A gyermekről készült OGYSZB szakvélemény megállapításai alapján, a vezető tünet figyelembe vételével történik a fiatal csoportba helyezése.

A szakmai egységünkben súlyos disszociális tüneteket mutató gyermekek ellátását biztosítjuk. A gyermekek elhelyezése 4 csoportban 8-8 fős létszámmal történik.

Csoportonként maximum 2 fő kettős szükségletű gyermek helyezhető el.

Az elhelyezésről, egyeztetést követően, a gyermekotthon vezető dönt, lebonyolításáról a vezetők és a kijelölt csoport nevelője gondoskodik. Ebben a csoportban marad a gyermekotthoni elhelyezés időtartama alatt.

A testvérek osztályfokuktól, életkoruktól és személyiségállapotuktól függetlenül kérhetik az azonos csoportba való elhelyezést.

Az előzetesen antiszociális cselekményeket együttesen elkövető gyermekek elhelyezése külön csoportokba indokolt.

A nevelési folyamat során pszichológusi javaslatra, vagy a gyermek indokolt kérelmére sor kerülhet a más csoportba történő áthelyezésre, az eredményesebb személyiségfejlesztés érdekében.

A csoportba helyezést követően történik a gyermek személyiségállapotának általánosabb megismerése, az orvosi vizsgálatok, a helyi pedagógiai-pszichológiai megfigyelések és tapasztalatok összegzése, majd az állapotához és szükségleteihez igazodó terápiás folyamat megtervezése.

III.

A nevelési rendszer megvalósítása a tevékenységi formákon keresztül

A gyermekotthon belső életének rendjét a gyermek, fiatal felnőtt jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait a Házirend tartalmazza.

A gyermekek napi életének és feladataik végzésének rendjét a Napirend határozza meg.

A szakmai egység pedagógiai tevékenysége

Az 1-es számú szakmai egységében súlyos disszociális tüneteket mutató gyermekek és fiatakorúak teljes körű ellátása történik. A szakmai egységben 4 csoportközösség működik. A csoportok létszáma 8-8 fő. Az egyes csoportokban előírás szerint 6 fő szakember (2 vagy 3 fő nevelő, 1 fő gyermekvédelmi asszisztens, 2 vagy 3 fő gyermekfelügyelő) lát el nevelési-gondozási feladatokat.

A csoportban folyó pedagógiai tevékenység tartalma, a pedagógiai eredményesség az itt dolgozók közös feladata.

A csoportok munkája tervezett rend szerint történik. A szakmai véleményekben foglalt előzmények figyelembe vétele és a bekerült gyermekek személyiségének pedagógiai, pszichológiai módszerekkel való helyi felmérése az egyéni fejlesztések kiindulópontja. Ezeknek megfelelően történik a fejlesztés irányának, a sérülés specifikus egyéni terápiáknak a megtervezése és folyamatos nyomon kísérése, ami az egyéni gondozási-nevelési tervben kerül dokumentálásra.

A közösséget alkotó tanulók személyiségállapotának, mentális képességeinek, szocializációs szintjének ismeretében a nevelő éves csoportmunkatervben fogalmazza meg azokat a programokat, tartalmakat, és a pszichológus által javasolt terápiákat, amelyek a súlyos, erőszakos cselekmények elkövetésében részt vett – disszociális magatartású - gyermekek reszocializációjának, mint nevelési célnak a megvalósítását eredményezhetik. A napi tevékenységeket Heti tervben tervezi.

A pszichoterápiás szemlélet mentén kölcsönös összefüggési rendszerben áll a pszichoedukatív folyamatokat ösztönző nevelő-gyógyító miliő és a szakemberek hozzáértése. A működés alappillérei elsősorban a toleranciára, empátiára, a közösségi szellemre, a belátáson alapuló alkalmazkodásra és a felelősségvállalásra támaszkodnak.

Elsődleges terápiás programok:

Miliőterápia	nevelő – gyógyító környezet kölcsönhatása, megfelelő agressziókezelés
Szocioterápia	társadalmi jelenségek (közösség, munka, művészetek) gyógyító célú felhasználása, alkalmazkodóképesség fejlesztése, helyes értékorientáció és szabálytartás kialakítása
Életkompetenciák fejlesztése	életút feltérképezése, pozitív és negatív élmények, emlékek feldolgozása, reális élet perspektíva meghatározása
Művészeti terápia	érzelmi élet újrastrukturálása

A sérülés specifikus egyéni terápiákon túl a gyermekek a szakemberek segítségével bekapcsolódhatnak még a következő terápiás programokba:

- Kreativitást fejlesztő praktikus terápiák: kerámia, papírmunkák, gyöngyfűzés, rajzolás, festés, batikolás, stb.
- Színjáték, dráma-terápiák: az irodalom, a költészet, a színjáték gyógyító alkalmazása
- Zeneterápia: az ének, a zene aktív és passzív alkalmazása
- Mozgásterápia: torna, tánc, sport, hippoterápia, úszás
- Játékterápia: ügyességi játék, szerepjáték, logikai játék

- Munkaterápia: kertészeti tevékenység, parkgondozás, háztartási és egyéb gyakorlati feladatok
- Szabadidő terápiás felhasználása: kirándulás, rekreációs terápiák, élménypedagógiai programok
- Önkéntes munka: állatmenhely, elesettek megsegítése, (fogytékosok, idősek) gyermekekkel való foglalkozás

A sérülés specifikus közösségi és egyéni terápiás programok nemcsak a személyiség eredményesebb rendeződését segítik elő, hanem az általános nevelési célok gyorsabb ütemű megvalósítását is előmozdítják.

Tervszerű nevelésünk eredményeként ki kell alakítanunk neveltjeink önkiszolgáló képességét, törekednünk kell a civilizált higiénés szokások elsajátítására és begyakoroltatására, hogy ez szokásrendszerként rögződjön a gyermekben.

Ez a tevékenység az életkortól, a szoktatás tervszerűségétől és következetességétől, a gyermek állapotától és sok egyéb tényezőtől függően folyamatosan fejlődik az alapkészségektől, végső eredményként a teljes önellátásig.

Ez a sokfajta tevékenység a gyermek személyi higiénéjén túl, a közvetlen környezet rendben tartásától, az intézeti élettér otthonossá tételéig nyúlik. Az önkiszolgáló munka a gyermek fizikai munkára nevelésének megalapozó fázisa, amely továbbvezet a munkára nevelés magasabb kategóriájához.

A csoportszintű kötött foglalkozások nevelői órákat, csoportmegbeszéléseket, értékeléseket és ismeretterjesztő programokat tartalmaznak. Ezeken a foglalkozásokon olyan, neveltjeink csökkent absztrakciós képességéhez adekvát ismereteket nyújtunk, amelyek lehetővé teszik az eligazodást, a gyermekotthoni nevelés utáni életszakasz főbb kérdéseiben. Tartalmukban, jellegükben a foglalkozások elősegítik a személyiség helyes irányú fejlődését, általuk neveltjeinket normaelfogadó magatartásra kondicionáljuk, egyben pedagógiai és pszichológiai módszerekkel érzelmi, akarat jellemzőik általános megerősödését érjük el.

Gyermekeink előző életvitele, alacsony szocializációs szintje indokolja, hogy a csoportszintű kötött foglalkozások elsősorban az értelmi, erkölcsi, mentálhigiénés nevelést célozzák, segítsék az önálló, családi életre való felkészülést. Ezek a tevékenységek meghatározóan preventív szemléletűek, bűnmegelőzési célokat szolgálnak. A deviáns életformáktól való

távolodással, az egyéni illetve társadalmi felelősség vállalás hangsúlyozásával, az erkölcsi alapok megerősítésével célunk az elkövetővé vagy áldozattá válás megelőzése.

A csoportokban történik egységes tanórai rend szerint a gyermekek iskolai munkára való felkészítése, ahol képességeik és egyéni adottságaik figyelembevételével biztosítjuk tantárgyi korrepetálásukat, segítjük ismereteik elmélyítését, alakítjuk ki az önálló tanulásra való készségeket és a tudás iránti igényüket. Ebben a folyamatban jelentős segítség intézeti könyvtárunk, amely biztosítja az iskolai és csoportbeli tevékenységekhez a szükséges könyveket és folyóiratokat, egyéb információs anyagokat, segíti a gyermekek olvasóvá nevelését. A könyvtár lemezhallgatással, diafilmvetítéssel, klasszikus és ismeretterjesztő videofilmek kölcsönzésével, számítógépes játékprogramokkal és külső kulturális programok szervezésével járul hozzá a tanulók fejlesztéséhez.

Az erkölcsi nevelés - a fiatalok személyiség állapotához, normakövető magatartásához igazodva - ismertetést, tevékenykedtetést és folyamatos értékelést - korrekciót - is magába foglal.

A gyermekek érdeklődése, igénye szerint hitoktatást is biztosítunk. Külső hitoktatók segítségével heti rendszerességgel a vallás megismertetése mellett istentiszteleten és a vallási közösségek által szervezett programokon vehetnek részt fiataljaink.

A mentálhigiénés tartalmú foglalkozások keretében - ismerve gyermekeink előző életvitelét - elsősorban az egészségtelen életmód; káros szenvedélyek, helytelen szexuális viselkedés, stb. átértékelésére kerül sor. A foglalkozások életszerűbb megközelítéséhez számos szemléltető eszköz, audiovizuális anyag áll rendelkezésre és külső meghívott szakemberek közreműködése is biztosítható.

A családi életre nevelő program a csoportközösségekben igazi, a gyakorlati életbe ágyazott tartalommal bír. Minden közösség saját konyhával, ebédlővel rendelkezik, így a háztartásvezetés; bevásárlás, főzés, házimunkák elvégzése és a gazdálkodás életszerű feltételeket biztosít. A háztartási ismeretek köre kertgazdálkodással egészül ki.

A csoportok igény szerint saját konyhakertet művelhetnek. Az itt termelt terményeket felhasználhatják, tartósíthatják, vagy értékesíthetik, amely összeget a csoport szabadon használhat fel. A háztartási feladatok gyakorlása a csoportközösségek életét bensőségesebbé, otthonosabbá teszi, egyben az új ismeretek megszerzése a gyermekeket új sikerélményekhez

juttatja. E tevékenységek által a közösségek önállóbbak, aktívabbak, belső szervezettségük magasabb szintre jut, egyben rugalmasabban, az otthon egészétől függetlenül is szervezhetik napi életüket, külső programjaikat.

A családi életre nevelés programjában a háztartásvezetésen túl, hangsúlyos feladat az anyaszerepre való felkészítés, a gyermekgondozással, neveléssel kapcsolatos felvilágosítás, ismeretnyújtás.

A nevelési folyamat fontos eleme a gyermekek rendszeres értékelése, amely csoportszinten kéthetente történik. Az értékeléseken, a gyermek egyéni és a csoportközösség általános magatartásának, mindennapi tevékenységének elemzése történik az önértékeléstől a társak értékelésén keresztül a nevelő általi megerősítésig, vagy bírálatig. Az értékelések a közösség fejlődésével egyre demokratikusabb, problémamegoldóbb légkörben folynak, céljuk a gyermekek reális önértékeléshez való hozzásegítése.

Az eredményes személyiségfejlesztést segíti a szabadidő szervezett eltöltésének biztosítása, az itt végzett tevékenység. Ennek szervezésénél elsőrendű, hogy felkeltse a gyermekek érdeklődését, önkéntes legyen, pozitív élményeket nyújtson és az elért eredmény nyilvánosság előtt is megjelenjen. A szabadidős tevékenységek szervezésénél nélkülözhetetlen, hogy rugalmasan alkalmazkodjanak a mindenkori igényekhez, legyenek változatosak, tervszerűek és folyamatosan működjenek.

Gyermekeink számára nagyon fontos a siker, az elismerés. Magatartásuk alakulása miatt a bekerülést megelőzően Ők fokozatosan háttérbe szorultak, feladatokat nem kaptak, sok kudarcot éltek meg. Számunkra is fontos az eredmény, mert a társadalom hagyományos pejoratív szemléletét, a megbélyegzést csak bizonyítással, az általuk produkált teljesítménnyel lehet megváltoztatni.

A szervezett szabadidős programok szakköri tevékenységek által valósulnak meg.

A szakkörök funkciója a gyermekek szabadidejének kulturált megszervezésén túl, a belső és külső rendezvényeken, versenyeken való megjelenés mellett a gyermekek tehetségének kibontakoztatása, és sikerélmények biztosítása. A változatos, sokrétű programot biztosító szakköri tevékenységek (kézműves, sport, zene, tánc, irodalom jelleg) igazodnak a résztvevők egyéni érdeklődéséhez, adottságaihoz, ezáltal a terápiás folyamatban segítik a különböző

képességek, készségek kialakulását, fejlesztik a tartalmas szabadidő eltöltésre való igényt, az egészséges életvitel megalapozását.

A szakkörök éves munkatervük szerint működnek, a munkatervüket a szakkörvezetők állítják össze.

IV.

Magatartásformálást segítő motivációs rendszer - értékelés

A gyermekotthonban nevelkedő fiatalok személyiségzavarának vezető tünete a kialakulatlan, vagy negatív érték- és normarendszer. A reszocializáció elsődleges feladata tehát egy új, társadalmilag elfogadott értékorientáció kialakítása, régi disszociális - antiszociális normarendszerük leépítése. A nevelési folyamat során célunk, a külső kontrollalosságtól az önszabályozó funkciók felé való fejlesztés.

A gyermekek magatartásának formálásához, ösztönzésükre számos motivációs lehetőség adódik a pedagógiai folyamatban. Elsődleges ezek közül a pedagógus, a gyermekkel foglalkozó felnőtt személyisége, aki pozitív érzelmi kapcsolat által jelentős motiváló erő.

1. Jutalmazás, büntetés

Nevelőmunkánk során gyermekeink magatartását, tanulmányi és önkiszolgáló munkáját és egyéb tevékenységét folyamatosan értékeljük, a kívánt normák betartását a pozitív megerősítés eszközeivel érjük el. Olyan nevelési gyakorlatot alkalmazunk, amelynek során a gyermekek minden helyes megnyilvánulását elismerjük, minden helytelen cselekvését pedig a megfelelő mértékben az emberi és gyermeki jogok betartása mellett elmarasztaljuk.

A pedagógiai eljárások pontos összehangolása érdekében fontos a gyermekeket közvetlenül nevelők nagyobb gyermekismeretéből származó felelősség és a szükséges szakmai, vezetői kontroll érvényesülése.

A jutalmazás-büntetés gyakorlati megvalósításában elengedhetetlen annak egységes értelmezése.

Az általános pedagógiai módszerek köréből alkalmazott szóbeli és írásbeli elismerés, vagy elmarasztalás mellett (osztályfőnöki, csoportnevelői, gyermekotthon vezetői dicséret, figyelmeztetés, megrovás, stb.) intézményünkben a speciális feladatok miatt a neveltek személyiségállapotához, szükségleteihez igazodó speciális gyakorlat kialakítása vált indokolttá. Ennek megfelelően a jutalmazási lehetőségek kiszélesítése a domináns, a bármely tevékenységekben elért eredmények a tanuló számára motiváló erejű jutalmazásával.

A csoport és osztályértékelések alkalmával a gyermekek zsetonjutalomban részesülnek. Jutalom lehet a külső szórakoztató programokon, kirándulásokon színház, mozi előadásokon és egyéb, érdeklődésre számot tartó rendezvényen való részvétel is.

A képességük figyelembevételével jól alkalmazkodó, a tanulmányi és egyéb tevékenységekben aktív gyermekek a Pedagógiai Tanácsülés értékelésével havonta differenciált zsebpénzben (emelt összeg), zsebpénz - kiegészítő támogatásban, egyben a nagyközösség előtt szóbeli dicséretben részesülnek.

A folyamatos jó teljesítmény, a közösségi életben való aktív részvétel elismerése a félévi és év végi otthongyűlés keretében történik, ahol igazgatói dicséretben, pénz- és tárgyjutalomban részesülhetnek a tanulók.

A büntetési gyakorlat, a kiszámítható jutalmak és egyéb kedvezmények megvonásával érvényesül.

2. A fokozatos nevelési rendszer

„Azok a fiatalok, akiket valamilyen körülmény megzavart a szocializációjukban és ennek következtében magatartási és beilleszkedési zavarokkal (disszociális tünetek) küszködnek, kriminálisan veszélyeztetettek. Sok bűnözői karrier kezdődik csavargással és azzal, hogy a felnőtt társadalom felületesen bánik ezzel a jelzéssel. A szökésben lévő fiatal sajátos, kettős veszélyhelyzetben van: egyfelől bűncselekményt követhet el, mert a létfenntartási szükséglet rászorítja, másfelől bűncselekmény, vagy baleset áldozata lehet, mert kiszolgáltatott és szélsőségesen rendezetlen élethelyzetben van. A szökésben eltöltött idővel egyenes arányban van ez a kettős fenyegetettség.” *(Az ifjúság kriminális veszélyeztetettsége Magyarországon 1998 B. Németh Zsolt - Ivankó József)*

Tanulóink súlyos személyiségállapota és magatartása miatt, védelmük és fejlesztésük érdekében alkalmazzuk gyermekotthonunkban a fokozatos nevelési rendszert, amely e speciális pedagógiai folyamatban egységes keretet nyújt a gyermek állapotának rendszeres értékeléséhez, fejlődésének méréséhez és a jutalmazási-büntetési gyakorlat hatékonyságának elemzéséhez is.

A rendszer lényege, hogy a folyamatos értékelések által neveltjeink szocializációs fokozatokba kerülnek besorolásra, így normakövető magatartásuk alapján egy olyan fejlesztési utat járnak végig, melynek minden egyes szakasza magasabb szintű szocializációt feltételez. Mindez kis lépésekben, egymásra épülő követelményrendszer alapján történik.

A magasabb fokozat nagyobb megbízhatóságot, és több önállóságot feltételez a gyermekről, ezért több bizalmat, kedvezményt és nagyobb mozgásteret nyújt számára.

Öt szocializációs fokozat funkcionál gyermekotthonunkban:

belépő (ismerkedő) fokozat

kezdő fokozat

alapozó fokozat

haladó fokozat

önálló fokozat

A magasabb fokozatba történő előrelépés a gyermek egyéni fejlődésétől, norma elsajátító folyamatának ütemétől függ. A fejlettebb fokozatba került gyermeket, ha nem felel meg a magasabb követelménynek (visszaesik, súlyos vétséget követ el,) visszahelyezzük a megelőző, kisebb, vagy alacsonyabb kedvezményekkel rendelkező szintre, amíg fejlődése nem teszi lehetővé az újabb próbálkozást. A rendszer a gyermek saját felelősségét is bevonja abba, hogy szorosan teljesítményhez köti intézeti életének minőségét és annak valamennyi meghatározóját.

Ezzel az eljárási móddal a társadalmi rehabilitáció folyamatát igyekszünk leképezni, megmutatva gyermekeinknek, hogy követelmények teljesítésén keresztül vezet útjuk a deviáns életmód okozta hátránytól az önállósodás felé.

A gyermek külvilágtól való elszigetelése nélkül, az Ő védelmében a fokozatosság biztosítja a pedagógiai folyamatban való megtartást. Nem óhajtja elszegényíteni a gyermek életterét, ki

akarja küszöbölni a hospitalizálódást és az önálló cselekvésre való képtelenséget, a bekerülés pillanatától segíteni kívánja a társadalomba való sikeres beilleszkedést.

Egyben fokozatossága és folyamat-jellege révén - nem okoz olyan megterhelést, mint az egyszerre történő, körültekintés nélküli nyitás okozna, amelyet sem a gyermek, sem a vele foglalkozó felnőtt, sem a társadalmi környezet nem tudna megfelelően követni és befolyásolni. A gyermek személyiségállapotát ismerve csak ez által biztosítható számára az ártalmas környezeti hatások, egészségére káros szerek, a fizikai, szexuális, lelki erőszakkal szembeni védelem.

A fokozatosság teljes struktúrájában a fő hangsúly a gyermekek tervszerű fejlesztése, hatékony személyiségformálása.

Ennek intézményi szintű egységes megvalósításához fokozatoknak megfelelő követelmények kerültek meghatározásra. A követelményrendszer segíti az egységesebb pedagógiai munkát, azonban a pedagógus felelősségét hangsúlyozza abban, hogy az elvárásokat mindenkor a gyermek életkorához, aktuális személyiségállapotához igazodva, a gyermek számára elfogadható és teljesíthető, egyértelmű és határozott módon közvetítse.

A szocializációs fokozatokban való „mozgás” havonta, a csoportszintű és osztályszintű értékeléseket követően a Pedagógiai Tanács (vezetők, csoportnevelők, osztályfőnökök, pszichológusok, gyermekügyi iroda dolgozói) döntésével érvényesül.

A csoporton belüli szocializációs szintek struktúrája

A szocializációs fokozatok rendszere csoporton belül valósul meg, így a magasabb fokozatban élő gyermekek pozitív példáján, valamint az alacsonyabb fokozatban lévő kötöttebb életforma közötti különbségek jól körvonalazzák a lehetőségeket, ami további motiváló erőként jelenik meg.

A közösség legfontosabb ismérve az előttük álló, mindenki munkáját egyesítő közös cél, amelynek elérése erőfeszítést, küzdést kíván és kiváltja a megvalósítás vágyát. A közösség fejlődése, nevelő hatása szempontjából legfontosabb a tisztán látható, jól megértett, vonzó távlat kitűzése és elérésének igénye. Ilyen távlat lehet a csoporton belüli mind magasabb fokozat elérése, a társadalmi adaptáció folyamatos elősegítése. A rendszerben a motivációs lehetőségek szélesednek, gyarapodnak, fokozatosan csökken a felügyelet érzete. Kialakul egy

aktív mag a csoportban, melyre a feladatok megvalósítása során támaszkodhatunk. A pozitív példa: a jogok kiteljesülése csoporton belül marad, és ez perspektívát ad a csoportba kerülő új gyermeknek.

E közösségi rendszerben a nevelési folyamat az egyéni fejlesztésen keresztül kell, hogy megvalósuljon.

A személyiség fejlesztésére irányuló pedagógiai tevékenységünk lényege, hogy neveltjeinket normaelfogadó magatartásra kondicionáljuk, egyben pszichológiai, speciális pedagógiai módszerekkel érzelmi-akaratú életük általános megerősödését éadjuk el. Ebben a speciális pedagógiai folyamatban a gyermekek fejlesztéséhez nagyfokú tudatosságra és tervszerűségre van szükség. A folyamatban a szubjektív oldalt a gyermekek megismerése, egyéni sajátosságainak, szokásainak ismerete jelenti, amelyhez a pedagógus közvetlen, célzott megfigyelés útján jut hozzá.

A gyermekek szakszerű megismerését a szakmai vélemények és az intézményben elvégzett aktuális pszichológiai állapotfelmérés segíti az egyéni fejlesztések, terápiás lehetőségek irányvonalának meghatározásával. A gyermekek tehát a bekerüléstől az elbocsátásig több fokozatot végigjárnak, magatartásuk fejlődése, a normaelsajátítási folyamat üteme, szociális érettségük szerint.

A csoporton belüli fokozatos nevelési rendszer működése

a. Belépő (ismerkedő) fokozat

A befogadott gyermek legalább 1 hónap időtartamig a Pedagógiai Tanács döntéséig tekinthető belépő fokozatúnak.

A csoportba helyezés pillanatától olyan érzelmi légkört kell kialakítani, ahol a gyermek feltételek nélküli elfogadása, az előítéletektől való teljes mentesség, a tolerancia eredményeként kölcsönös bizalom alakulhat ki.

Fő feladat a fiatal személyiségének megismerése. Segítenünk kell abban, hogy a közösségbe jól beilleszkedjen, nevelőivel és társaival megfelelő kapcsolatot teremthessen. Nevelői ez idő alatt ismerik meg a gyermek múltját, rendezik kapcsolattartásait, vázolják jövőbeli lehetőségeit.

A belépő fokozat feladata az intézményi Házi rend, magatartási szabályok megismerése, elsajátítása.

Meg kell ismertetni a gyermeket mindazzal, amit számára a gyermekotthoni nevelés jelent; biztosítani kell, hogy megtanulja az önellátás, az önkiszolgálás legszükségesebb ismereteit; teljesítse a nevelői utasításokat és kialakuljon a tanuláshoz és egyéb napi tevékenységekhez való munkavégzési képessége.

Ez a feltétlen követelmények időszaka, a direkt nevelői eljárások a meghatározóak, a gyermekek napirendjét, foglalkoztatásuknak szinte teljes terjedelmét nevelőik határozzák meg. A tevékenységet naponta értékelni kell.

A belépő fokozatú gyermek nevelői kísérettel részt vehet csoportos városi programokon, eltávozásra, szabadságra azonban csak különösen indokolt esetben mehet.

A fokozatnak megfelelő követelmények teljesítése alapján a fiatal kezdő-, alapozó-, vagy haladó fokozatba kerül.

b. Kezdő fokozat:

Kezdő fokozatba kerül az a gyermek, aki az alapkövetelményeket nem tartja be, vagy súlyos fegyelmi vétségek miatt magasabb fokozatból kerül visszaminősítésre.

A kezdő fokozatúak számára az alapkövetelmények teljesítése az elvárás a további áthelyezéshez. Időtartama egy hónap, továbblépési lehetősége az alapozó fokozat.

A kezdő fokozatú gyerekek kötöttebb napirend szerint, állandó nevelői irányítás mellett végzik tevékenységüket, amelyet naponta ellenőrizni, értékelni kell.

Csoportfelelősi tisztségre nem választhatók, jutalomjellegű intézeten kívüli programon nem vehetnek részt.

Számukra csak célzott, felzárkóztatását elősegítő külső program szervezhető, melyet csoportvezetői és osztályfőnöki javaslat alapján a vezetőség hagy jóvá.

Eltávozás csak különösen indokolt esetben, felügyelet mellett engedélyezhető.

c. Alapozó fokozat:

Alapozó fokozatba kerül az a gyermek, aki az egy hónap beilleszkedési időszakban az elvárásoknak jól megfelel, vagy az a haladós, vagy önálló fokozatú gyermek, akinek magatartásában, tanulmányi munkájában, önkiszolgáló tevékenységében visszaesés következett be.

Az alapozó fokozat feladata az alapkövetelményeknek megfelelő normarendszer megszilárdítása, bővítése. Itt a direkt eljárások dominanciája mellett, már az indirekt módszerek alkalmazása is jellemző.

A gyermeket képessé kell tenni arra, hogy szabadidejének azt a részét, amelyben nincs közösen szervezett program, hasznosan töltse el.

A gyermekotthoni foglalkozások számára még kötelező jellegűek. Ezek mellett, érdeklődési körének megfelelő egyéb tevékenységekbe is bekapcsolódhat.

Ha a csoport érdekképviselője másképp nem biztosítható, abban az esetben az alapozó fokozatú is tisztségviselőnek választható.

Az alapozó fokozatú gyermek nevelői felügyelettel, rendszeresen részt vehet városi programokon. Iskolai szünidőben csak indokolt esetben engedélyezhető számára szabadság. Eltávozásra kísérettel utazhat.

d. Haladó fokozat:

Haladó fokozatba a részleges önállósághoz szükséges alapvető szociális fejlettségi szintet elért gyermeket lehet helyezni. a belépő-, és az alapozó- fokozatból.

E fokozat alapvető feladata a már kialakított normarendszer további megszilárdítása, gyengülő kontroll melletti alkalmazása, a gyermekek felelősségérzetének és viselkedés szabályozó funkciójának fejlesztése.

A haladó fokozatban a direkt és az indirekt pedagógiai módszereket megfelelő arányban kell alkalmazni, törekedve az indirekt eljárások túlsúlyára.

A haladós gyermeknek képessé kell válnia arra, hogy a mindennapi életvitelhez szükséges tevékenységeket egyre inkább felügyelet nélkül, önellenőrzéssel végezze.

A haladós gyermek a felelősi rendszer aktív résztvevője.

Lehetőséget kaphat a haladós gyermek, az intézményen kívüli kulturált viselkedés gyakorlására, a szabályok és normák betartására, egy őt segítő önálló gyermek támogatásával. Ennek értelmében az intézetet önálló társával, vagy családtagjaival egyéni kimenő céljából elhagyhatja.

A külső mozgáshoz kimenőengedélyt kapnak, amelyre az engedélyező a távollét helyét, idejét és célját bejegyzí. Az egyéni kimenőn történt eseményeket, visszaérkezését követően megbeszéli nevelőjével.

Ebben a fokozatban a gyermekeknek olyan ismeretekkel és készségekkel kell rendelkezniük, melynek birtokában cselekedeteikért, tetteikért, támogatással már felelősséget tudnak vállalni.

A követelmények teljesítése esetén a haladó fokozatú gyermek családtagjaival egyéni kimenőt kaphat. Az iskolai szünidőben egyedül szabadságra utazhat.

Amennyiben a haladó fokozat követelményeinek nem felel meg, vagy súlyos vétséget követ el, visszaminősíthető alapozó-, vagy kezdő fokozatba.

e. Önálló fokozat

Önálló fokozatba reális önértékeléssel bíró, a részleges önállósághoz szükséges szociális érettséggel rendelkező gyermeket lehet helyezni a haladó fokozatból.

Az önálló fokozat alapvető feladata a már kialakult normarendszer további megszilárdítása, a gyermekek felelősségérzetének és viselkedés szabályzó funkciójának erősítése.

A gyermekek az intézet egész területén, udvaron, parkban, stb. felügyelet nélkül önállóan közlekedhetnek. Az intézetet feladatvégzés, pl. vásárlás, postai ügyintézés, vallásgyakorlás, stb. céljából, vagy egyéni kimenőjük alkalmával elhagyhatják. Az önálló külső mozgáshoz kimenőengedélyt kapnak, amelyre az engedélyező a távollét időtartamát bejegyzí. A gyermekek egyéni kimenőjéhez nevelőjük programot javasolhat, amelyet visszaérkezésük után megbeszélnek.

A foglalkozások egy része számukra választható. Önállóan is szervezhetnek maguknak programot, szabadidejüket közvetett felügyelettel is eltölthetik. Az önálló fokozatba tartozó

gyermeket gyakori, bizalomjellegű feladatokkal lehet megbízni. A felelősi rendszer működtetésében aktív résztvevők.

Ebben a fokozatban a gyermekeknek olyan ismeretekkel és készségekkel kell rendelkezniük, melynek birtokában cselekedeteikért, tetteikért felelősséget tudnak tanúsítani. A követelmények teljesítése esetén az önálló fokozatú fiatal a lehetőségek birtokában hétvégi eltávozásra, iskolai szünidőben szabadságra utazhat. Látogatások alkalmával családtagjain kívül más személyekkel is egyéni kimenőre mehet.

Amennyiben az önálló fokozat követelményeinek nem felel meg, vagy súlyos fegyelmi vétséget követ el, visszaminősíthető alacsonyabb fokozatba.

3. Zseton, mint speciális motivációs eszköz:

A fokozatos nevelési rendszer keretén belül a gyermekek jutalmazásának tárgyiasult megvalósítását szolgálja a zseton.

A zsetonnal való jutalmazás célja gyermekeink magatartásának hatékonyabb formálása, a motivációs lehetőségek bővítése, neveltjeink önálló életvitelre való felkészítésnek elősegítése.

A pénzt helyettesítő zsetonnal a gyermekek az intézeti kisboltban (zsetonbutik) vásárolhatnak, a névleges forintértéknek megfelelő összegben.

A gyermekek zsetonnal történő jutalmazására a csoportban és az iskolában kerül sor.

A csoportban a kéthetenkénti csoportértékelések alkalmával, az iskolában pedig osztályfőnöki óra keretében havonta történik a jutalmazás. A jelenleg adható zsetonmennyiség területenként 200-200 zseton havonta, differenciálásra 100-300 zsetonmennyiség között kerülhet sor.

Amennyiben valamelyik gyermek nem érdemli meg a jutalmat, attól csoportnevelője, vagy osztályfőnöke büntetésként azt megvonhatja.

A gyermekek számára kiosztott zseton felhasználható az előzetesen szándékosan okozott kisebb károk, a hanyagságból adódó kisebb értékű felszerelések pótlására. (Pl. ceruza, füzet, stb.)

A gyermek számára az értékelés alkalmával kiadott zseton mennyisége a vásárlóérték erején túl, - a társakhoz való viszonylatban - mindenkor számszerűen jelzi a

követelmények teljesítésének mértékét, az elvárásoknak való megfelelést, így további motiváló tényezőként jelentkezik.

4. Engedély nélküli eltávozás

Az intézményben elhelyezett gyermekek sérült személyiségállapota, a beutalás „kényszerjellege” miatt törekedni kell az engedély nélküli eltávozások megelőzésére. Ehhez a belső szabályok egységes tartása, az állandó információcsere elengedhetetlen. Engedély nélküli eltávozás előfordulásakor a gyermekotthon vezetőjével, vagy az ügyeletes vezetővel egyeztetve történik a gyermek felkutatása. A 14 éven aluli gyermekkorú gyermek esetén haladéktalanul, egyébiránt 24 órán belül a fiatal országos körözését kell kezdeményezni a helyi rendőri szerveknél. A gyermek személyiségalakulásának, kapcsolatainak pontosabb ismerete miatt a felkutatásban a csoportban dolgozók felelőssége hangsúlyos. A gyermek felkutatása esetén a gyermekotthon gondoskodik a gyermek azonnali visszaszállításáról. Az engedély nélküli eltávozást követően a gyermeket meg kell hallgatni. Ezen belül fel kell tárni a szökés körülményeit, okát, a közben történeteket, ami jegyzőkönyven kerül rögzítésre.

5. Személyes szabadság korlátozása, nevelési felügyelet

Ha az elhelyezett gyermek egészségi, vagy pszichés állapota következtében saját, vagy mások életét, egészségét közvetlenül veszélyeztető magatartást tanúsít, és ezt csak teljes körű ellátásának azonnali, zárt körülmények közötti felügyeletével hárítható el, a speciális gyermekotthon vezetője a gyermeket személyes szabadságában korlátozhatja.

A korlátozás keretében a gyermek a speciális gyermekotthon területét nem hagyhatja el, illetve köteles a gyermekotthon vezetője által kijelölt helyiségekben tartózkodni. A korlátozás a 48 órát nem haladhatja meg.

Amennyiben a személyes szabadság korlátozása során a speciális gyermekotthon vezetője a nevelésbe vett gyermek tartózkodási helyeként a biztonsági elkülönítőt jelöli ki, a korlátozás elrendelésével egyidejűleg intézkedni kell a gyermek haladéktalan orvosi vizsgálatáról. A biztonsági elkülönítőben való tartózkodás az orvos által szükségesnek tartott ideig, de legfeljebb 24 óráig tarthat. Amennyiben a nevelésbe vett gyermek

magatartása ezt követően sem rendeződik, kezelését fekvőbeteg ellátó intézményben kell folytatni.

A személyes szabadság korlátozásának elrendeléséről, valamint annak okáról a gyermekotthon vezetője haladéktalanul, tájékoztatja a gyermeket és legkésőbb 36 órán belül értesíti a gyermekjogi képviselőt, a gyermek törvényes képviselőjét, az illetékes gyámhivalt, valamint a Vármegyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottságot.

Amennyiben a személyes szabadság korlátozása 48 órát meghaladóan is indokolt, a gyermekotthon vezetője kezdeményezi a nevelési felügyelet elrendelését. Erről tájékoztatja a fentebb megnevezett szerveket és az érintett fiataalt. A nevelési felügyelet időtartama a 2 hónapot nem haladhatja meg, elrendelése gyámhivatali jogkör.

A személyes szabadság korlátozásának eljárásrendjét belső szabályzat fogalmazza meg.

V.

Felelősi rendszer, a tanulók érdekvédelme

1. Felelősi rendszer:

A felelősi rendszer a csoportélet szervezésének egyik eszköze.

Célja, hogy elősegítse a gyermekek szocializációját, egyben alkalmassá tegye őket a különböző csoportszíntereken való együttműködésre.

Ennek során a gyermeknek alkalmazkodnia kell felnőttöz, társakhoz, normákhoz, szabályokhoz, feladatok elvégzésére kell képesnek lennie.

Módja van az alá- és fölérendelt szerepek, helyzetek gyakorlására.

Otthonunkban a csoportok az ott dolgozó felnőttek és a közösség döntése alapján alakítják ki saját felelősi rendszerüket. (Csoportfelelős, tisztaságfelelős, lecke-felelős, tanulópárok, stb.)

A felelősi rendszer az egyes csoportokban sajátos, a többi csoport közösségétől eltérő lehet.

Az iskolában az osztályfőnök és az osztály tagjainak együttes megállapodásával szerveződik a felelősi rendszer. A hetesi rend minden osztályfokban egységesen működik, másfajta felelősi tisztségekről az osztályközösség dönt.

2. Gyermekönkormányzat:

Minden embernek joga a közösségi életben való részvétel: az önérvényesítés, érdekérvényesítés és az önszerveződés. Hogy ezekkel a jogokkal élni legyen képes, biztosítani kell számára az intézményes nevelés során az erre való felkészülés lehetőségét. Ezt a célt szolgálja intézményünkben a gyermekönkormányzat.

Az érdekérvényesítésben, a gyermeki jogok és kötelezettségek érvényre juttatásában jól működő gyermekönkormányzat a gyermekotthon vezetőinek és pedagógusainak is érdeke. A pedagógiai munka támasza, a közösségi élet szervezésének motorja lehet, ha a vezetés és a gyermekönkormányzat között megfelelő a kapcsolat.

A gyermekönkormányzat az intézmény része, tevékenységének szervesen be kell épülnie a gyermekotthon munkarendjébe.

A gyermekönkormányzat véleményt nyilváníthat a gyermekotthon vezetőjénél a gyermekotthon működésével és a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi kérdésben, amit a vezetőnek figyelembe kell venni.

Intézményünkben a gyermekönkormányzat munkáját az e feladatra megbízott pedagógus segíti, aki segítséget nyújt az önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatának jogszerű kidolgozásához, szervezi és irányítja a választásokat, koordináló szerepet lát el a gyermekönkormányzat és a gyermekotthon vezetője között. Feladata ezen túlmenően, hogy az érdekképviselési feladatok segítése mellett a gyermekönkormányzat tagjait mozgósítsa, feladatokkal bízza meg, az intézményi kulturális és sportélet, szabadidős tevékenységek szervezésében és lebonyolításában.

Gyermekotthonunkban a gyermekönkormányzat tagjainak megválasztása minden év őszén történik.

A tagok száma 8 fő, minden csoportközösséget 1 fő képvisel. Valamennyi gyermek képviselőtében az a gyermekönkormányzat járhat el, amelyiket a gyermekek több mint 50 %-a választott meg. A gyermekönkormányzat tagjai vezetőt és 1 helyettest választanak,

havonta gyermek-önkormányzati ülésen egyeztetik véleményüket a felvetődő kérdésekről, problémákról és azok megoldásának módjáról.

3. Érdekképviseleti fórum

A gyermekek érdekvédelmének törvényileg szabályozott fóruma az érdekképviseleti fórum (Gyvt. V. fejezet 35-36.§.). A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, a gyermekönkormányzat, valamint a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviseleti és szakmai szervek írásban panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy az érdekképviseleti fórumnál.

- Az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében.
- A gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.
- A 136/A.§. szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.

Az intézmény vezetője illetve az érdekképviseleti fórum köteles a panaszt kivizsgálni, és 15 napon belül intézkedni, tájékoztatást adni. Ha ez nem történik meg, vagy a megtett intézkedéssel nem ért egyet, úgy a panaszt indítványozó vagy az érdekképviseleti fórum az intézmény fenntartójához, vagy az illetékes gyermekjogi képviselőhöz fordulhat jogorvoslatért.

Az érdekképviseleti fórum tagjai:

- A gyermekönkormányzat képviselői: szakmai egységenként 1-1 fő
- Az ellátásban részesülő gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, illetve a fiatal felnőtt képviselője
- Az intézmény dolgozóinak képviselője
- Az intézményt fenntartó képviselője

Az érdekképviseleti fórum feladata:

- Az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben.
- Javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról.
- Megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat, és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt.
- Intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél

- Egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál

4. Gyermekjogi képviselő

A gyermeki jogok minél szélesebb körű érvényesülésének érdekében a gyermekotthon gondoskodik arról, hogy az elhelyezett gyermekek számára megismerhető legyen a gyermekjogi képviselő neve, telefonszáma, valamint fogadóóráinak helye és időpontja.

Az intézmény a gyermekjogi képviselő részére biztosítja;

- annak látogatása során az intézmény területén belül a gyermekek számára könnyen hozzáférhető és négy szemközt beszélgetés lefolytatására alkalmas megfelelő helyiséget
- a helyszínen való tájékozódás és az iratokba való betekintés lehetőségét
- az érdekképviselői fórum ülésének időpontjáról való tudomásszerzést

A gyermekjogi képviselő által írásban tett észrevételekre, megkeresésekre a gyermekotthon 15 napon belül válaszol, illetőleg megtett intézkedéseiről a gyermekjogi képviselőt értesíti.

VI.

Társadalmi adaptáció, elbocsátás

A gyermekotthonba való felvétel pillanatától az elbocsátásig minden tevékenység alapvetően a társadalomba történő eredményes visszahelyezésnek van alárendelve.

Már a befogadó eljárás során a gyermekekkel együtt meg kell keresni, fel kell tárni a magatartási hiányosságok, viselkedéstorzulások mögött álló okokat, amelyek alapján a korrekciós személyiségfejlesztés megtervezhető.

A gyermekotthoni nevelés ideje alatt a gyermekek olyan értelmi, érzelmi és jellembeli átalakuláson mennek keresztül, amelynek alapján a gyermekotthoni nevelést átmeneti formának tekintjük, a magasabb alkalmazkodási forma felé.

Ez a nevelési szakasz szembeállítja a gyermeket korábbi életmódjával, negatív kapcsolataival. (Káros szerek használata, kriminális cselekmények elkövetése, szervezett prostitúció, stb.)

Olyan erkölcsi egyensúly kialakítását eredményezi, amely alapot ad a társadalom normarendszerének elfogadására.

A nevelés ezen átmeneti rövid szakasza azonban nem képes az egész személyiséget teljes mértékben megváltoztatni, azonban megalapozza annak lehetőségét, hogy a magasabb szintű szocializáltsággal, a normák helyes követésével, az önálló életvezetés, a társadalmi beilleszkedés eredményesebbé váljon. Ennek elősegítéséhez az intézmény intézi az elbocsátásra váró és alapfokú tanulmányaikat befejezett tanulók középiskolai felvételi jelentkezéseit, a szakiskolából elkerültek átiratásait más középfokú intézménybe. Kérés esetén segítséget nyújtunk munkalehetőségek feltérképezésében, vagy a fiatal felnőtt állapotának legkedvezőbb utógondozói ellátó hely felkutatásában.

Intézményünkben egyre több gyermek rendelkezik valamilyen családi háttérrel.

Feladatunk minden gyermekünkénél a családdal, hozzátartozókkal való kapcsolatok rendezésének támogatása, ezáltal gyermekeink kapaszkodási vágyát, hovatartozását, esetenkénti jövőbeli életterének megoldását is elősegítjük. Törekszünk arra, hogy neveltjeink családtagjait megismerjük, felkutassuk és a lehetőségek birtokában családlátogatásokat is végzünk. A nevelés eredményeként célunk, hogy minél több gyermekünk az elbocsátást követően visszakerüljön saját családjába. Ez elsődleges feladata minden, a gyermekkel közvetlenül foglalkozó felnőttnek is.

Gyermekeink múltjának, előző kapcsolatainak, kötődéseinek pontos megismerése céljából, a személyiségükben beállt változásokról való tájékoztatás és perspektívájuk megvalósításának elősegítése érdekében folymatos kapcsolatot tartunk a gyámmal, gyámhivatalokkal és azon szakemberekkel, akik a bekerülést megelőző időszakból már jól ismerik a gyermeket, így a családgondozókkal, utógondozókkal, pártfogókkal.

A gyermekotthon a nevelésbe vett gyermeknek az ott történő elhelyezését szükségessé tevő ok megszűnéséig, de legfeljebb 2 évig biztosít speciális gyermekotthoni ellátást. Ettől eltérően az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság javaslatot tehet arra, hogy a gyermek teljes körű speciális ellátása a speciális gyermekotthonban haladja meg a 2 évet akkor, ha a szakvélemény szerint terápiája nem fejeződött be, és személyiségállapota miatt nem alkalmas átlagos csoportban a többi gyermekkel való együttélésre.

A gyermekotthon vezetője, ha az elhelyezést az előírt 2 éven belül nem tartja már indokoltnak, javasolhatja a gyámhivatalnak a nevelésbe vett gyermek gondozási helyének megváltoztatását, amihez beszerzi az OGYSZB szakmai véleményét is.

Ha a nevelésbe vett gyermeknek a gyermekotthonban történő elhelyezése nagykorúvá válását követően is indokolt, - a terápia további folytatása, vagy tanulmányai befejezése érdekében – kérelmére, az intézmény biztosítja utógondozói ellátását.

Az elbocsátást megelőzően nevelői vélemény és pszichológiai javaslat által értesül az OGYSZB az elbocsátandó fiatal magatartása, iskolai végzettsége, perspektívája és a közben kialakult, vagy rendeződött családi és egyéb kapcsolatok felől, hogy a gyermek visszahelyezésével kapcsolatos vizsgálata után javaslatát minél szakszerűbben kialakíthassa. Az OGYSZB szakmai véleményének birtokában a gyámhivatal határoz az új gondozási hely kijelöléséről. A gyermek új gondozási helyre történő szállításáról a gyám gondoskodik.

Az elbocsátott fiataljaink sorsát a velük való kapcsolattartással és az Őket segítő szakemberek információja alapján igyekszünk nyomon kísérni.

VII.

Szakmai együttműködés, jogvédelem.

1. Belső szakmai fórumok, továbbképzés

Az intézményben elhelyezett gondozottak férőhelyszámának megfelelően a szakszemélyzet csoportonkénti létszámát, képesítési előírásait jogszabály határozza meg. Az újként alkalmazott dolgozók átmeneti próbaidővel „betanulási” lehetőséget kapnak az adott munkakörben már gyakorlott munkatárs mellett, annak iránymutatásával.

Az egyes szakmai feladatoknak megfelelően munkaközösségek működnek, így gondozói, nevelői és iskolai munkaközösség szerveződik. A munkaközösségek havonta üléseznek, ahol a napi gyakorlati feladatokon túl módszertani kérdésekkel, esetelemzésekkel is foglalkoznak. A munkaközösségek életében tervszerűen pszichológusok is részt vesznek csapatépítő és kiegészítő tréningek vezetésével.

Az intézmény sajátos feladatából adódóan a különböző szakmai feladatokat ellátók együttműködése, egységes nevelési szemlélete nélkülözhetetlen. Ennek erősítését és az ellátottak értékelésének objektívabbá tételét biztosítja a havonta összeülő Pedagógiai Tanács, ahol a gondozottak fokozatba helyezésén túl aktuális kérdések, problémák megvitatására is sor kerül. Szükség esetén egy-egy problémahelyzet, vagy egy-egy gyermek állapotának rendezése érdekében esetmegbeszélő team összehívása is kezdeményezhető.

A szakmai munka hosszabb távú értékelése az iskolai félév és tanév lezárását követő Nevelőtestületi értekezleten történik.

A személyzet kötelező képzéseken való részvételét továbbképzési terv szerint biztosítja az intézmény, egyben folyamatos lehetőséget teremt arra, hogy szakmai előadásokon, konferenciákon részt vehessenek a munkatársak.

Az intézményben külső szupervizor által vezetett szupervízió is biztosított.

2. Külső kapcsolatok

A gyermekotthonban elhelyezett gondozottak teljes körű speciális ellátása, eredményes nevelése és oktatása érdekében az intézmény folyamatos kapcsolatot tart;

- Az ágazati minisztériummal,
- a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal
- az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottsággal,
- az Oktatási Hivatallal,
- az elhelyezett gondozottak ügyeinek intézése érdekében az ügyben jogszabályilag előírt személyekkel, szervekkel,
- a szakemberképzés elősegítése érdekében gyakorlati oktatás céljából felsőfokú oktatási intézményekkel,
- a központi fenntartásában működő társintézményekkel,
- a helyi oktatási- nevelési, egészségügyi és szociális intézményekkel, civil és egyházi szervezetekkel, hatóságokkal,
- nemzetközi szakmai kitekintés céljából, szakemberek tapasztalatcseréjével, gyermekek csereprogramjainak szervezésével, külföldi intézményekkel, szervezetekkel.

3. A személyes gondoskodást végző személyek jogi védelme

A gyermekotthon pedagógus és pedagógiai munkát segítő munkakörben foglalkoztatott dolgozói, munkaköri feladatuk ellátása közben közfeladatot ellátó személynek minősülnek.

Ilyen minőségben a Büntető Törvénykönyv fokozott büntetőjogi védelemben részesíti őket. Büntető eljárás esetén a gyermekotthon jogi képviselőt nyújthat a dolgozó védelmére.

Munkajogi kérdésekben úgy a munkavállalóra, mint a munkáltatóra vonatkozóan a Munka Törvénykönyve és a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény előírásai az irányadók. Helyi szinten az érdekérvényesítést pontosítja a munkáltató és a munkavállalók érdekképviselői szerve között kötött megállapodás (Közalkalmazotti Szabályzat).

Zárszó

A Szakmai Program azokat a sajátos helyi eljárásokat, módszereket, eszközöket fogalmazza meg, amelyek biztosítják az elhelyezett súlyos beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő gyermekek szükségleteihez igazodó terápiás folyamatban való kompenzáló - korrigáló - szocializációs nevelését, oktatását, képzését, eredményes speciális ellátását.

A gyermekotthon szakmai munkájáról, a szolgáltatások köréről honlapján tájékoztatja a tágabb társadalmi környezetet (www.esztgyo.hu). Az ellátást igénybe vevő és törvényes képviselője az ellátás tartalmáról elhelyezéskor kap tájékoztatást, míg a szülők, családtagok akár telefonos érdeklődésre vagy látogatás alkalmával ismerhetik meg az intézmény szolgáltatását, szabályait.

Záradék:

A szakmai programot szükség szerint kell felülvizsgálni, és - a jogszabályváltozások és az intézmény feladatrendszerének figyelembe vételével - a szükséges átdolgozásokat el kell végezni. A költségvetési szerv nevében és címében bekövetkező módosítások a Magyar Államkincstár által 2025. július 11. napján, A-463-2/2025. okiratszámmal kiadott Alapító okiratban foglaltakon alapulnak.

A gyermekotthon szakmai programját a nevelőtestület megismerte és elfogadta.

A szakmai program a fenntartói jóváhagyást követő napon lép hatályba, mellyel egyidejűleg az Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola 2025. augusztus 06. napján kelt és a fenntartó által 2025. szeptember 03. napján jóváhagyott Szakmai programja hatályát veszti.

Esztergom, 2026. 06. 24.

Horváth Zoltán
mb.intézményvezető

Fenntartói jóváhagyás:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 104. §-a alapján – fenntartói feladat- és jogkörömbé eljárva – az Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola (2500 Esztergom, Budai Nagy Antal utca 28.) I. sz. szakmai egységének Szakmai Programját jóváhagyom.

Budapest, 2026. 07.12.

Sidlovics Ferenc
főosztályvezető

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Gyermekvédelmi Intézményirányítási Főosztály

ESZTERGOMI KÖZPONTI SPECIÁLIS
GYERMEKOTTHONI KÖZPONT,
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS SZAKISKOLA

II. SZÁMÚ SZAKMAI EGYSÉG

SZAKMAI PROGRAMJA

2026

I.

A gyermekotthon feladata, a pedagógiai tevékenység sajátossága

Az Esztergomi Gyermekotthon és belső iskolája a gyermekvédelmi és köznevelési feladatainak ellátásával kapcsolatos helyi gyakorlatot jelen Szakmai Programokban és az iskola Pedagógiai Programjában határozza meg az alábbi nevelési alapelv mentén;

„hisszük, hogy a nevelést az atmoszféra határozza meg, az a légkör, amelynek személyes növekedést elősegítő erői, töltései a pedagógus személyiségéből és a gyermekével való kapcsolatból erednek, nemcsak szellemi világosságot, hanem a fejlődéshez szükséges biztonságnak és elfogadásnak a melegét is sugározva.” (Mérei Ferenc)

A Szakmai Programok azokat a szervezeti, tartalmi, módszertani kereteket fogalmazzák meg, amelyek alapján a gyermekotthonban speciális pedagógiai tevékenységet folytatunk.

A programokhoz kapcsolódik az intézeti munkaterv, amely évenként határozza meg az egységek konkrét feladatait.

A gyermekotthon központi fenntartású, speciális gyermekotthon.

A speciális feladatot, az itt nevelkedő gyermek-, és fiatalok sérült személyiségállapota és az ehhez rendelt pedagógiai munka sajátossága adja.

Otthonunkban leánygyermek nevelkednek, a férőhelyek száma 64 fő. **Az emeleten működő 2-es számú szakmai egységben 32 fő** leánygyermek elhelyezését, gondozását nevelését biztosítjuk.

A központi speciális gyermekotthon alapfeladata, hogy annak a 12 - kivételesen indokolt esetben 10 - életévét betöltött gondozott gyermeknek biztosít speciális ellátást, valamint különleges és speciális ellátást együttesen, akinek gondozási helyéül a gyámhivatal az országos szakértői bizottság szakmai véleménye alapján a gyermekotthont jelölte meg.

A speciális ellátás keretében a gyermek állapotához, szükségleteihez igazodó terápiát nyújt azon gyermek számára aki:

- súlyos neurotikus, illetve pszichotikus állapota vagy,
- súlyos erőszakos cselekmények elkövetése (továbbiakban disszociális) vagy,
- pszichoaktív szerek rendszeres használata vagy,
- szerzett immunhiányos tünetegyüttesben való megbetegedése vagy,
- emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált vagy,

- kettős szükséglete miatt különleges szakértelmet igénylő terápiára szorul.

A gyermekotthon feladatkörébe tartozik a beutalt gyermek és fiatalokórúakról való gondoskodás, szocializáció, reszocializáció, habilitáció és rehabilitáció, amelynek végső célja a társadalomba való sikeres beilleszkedésük segítése.

Feladata egyben az elhelyezett gyermek- és fiatalokórúak, valamint fiatal felnőttek képességüknek és érdeklődésüknek megfelelő alapfokú iskolai oktatása, nevelése, valamint szakmai előkészítésük és szakképzésük biztosítása.

- Általános iskolában oktatjuk a beutalt ép értelmű, túlkoros, tanulási nehézségekkel küzdő, illetve integrált oktatás keretében az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulókat.
- Az alapfokú tanulmányaikat befejezett tanulók részére iskolai végzettségüknek, mentális képességüknek megfelelően szakiskolai képzést, vagy együttműködési megállapodás szerint másfajta közép fokú képzést biztosítunk.
- Városi közép fokú oktatási intézménybe történő beiskolázását segítjük annak a gyermeknek, aki alapfokú tanulmányait intézményünk belső iskolájában befejezte, szocializációs szintje, normakövető magatartása, normatartása megfelelő, de egyéb okból indokolt a további elhelyezése.

Az előírt feladatnak megfelelően intézményünk fő pedagógiai egységei a szakmai egységek valamint a belső iskola.

A három egység állandó, folyamatos kapcsolatban áll egymással, biztosítva a speciális pedagógiai eljárások, ráhatások állandóságát és folytonosságát, így lehetővé válik a gyorsabb ütemű személyiségfejlésztés.

Ebben az egységben a speciális pedagógiai tevékenység egyidejűleg

- az értelmi fogyatékoság, mentális retardáltság, az ismertbeli lemaradás következményeire hatóan kompensáló,
- a fiatalok hibás viszonyulási és értékrendszerét, társas kapcsolataikat korrigáló,
- a társadalomba való beilleszkedést közvetlenül elősegítő szocializációs- reszocializációs tartalmú nevelés.

A hármas funkciójú, összetett pedagógiai feladathoz rendeltük azokat az eljárásokat, módszereket, eszközöket, amelyek lehetővé teszik, hogy a nevelési folyamatok tartalma és rendszere tervszerűen és rugalmasan szolgálja a fejlesztési célokat, biztosítva a gyermek állapotához és szükségleteihez igazodó terápiás ráhatásokat.

II.

Az ellátás igénybevételének módja, a gyermekek befogadása

A gyermek védelme súlyosan sérült személyiségállapota, antiszociális magatartása miatt az ellátás önkéntes igénybe vételével nem biztosított, ezért a törvény hatályánál fogva (Gyvt.31.§.) az ellátás kötelező igénybe vétele jogszabályban előírt beutalási rendben történik.

1. A beutalás rendje

- 1.1. Ha a gyám a nevelésbe vett gyermeknek központi fenntartású gyermekotthonban történő elhelyezését tartja indokoltnak, javaslatot tesz a gyámhivatalnak, a gyermek gondozási helyének megváltoztatására.

A gyámhivatal megkeresésére a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat a jogszabályban előírtaknak megfelelően beszerzi a szükséges szakmai véleményeket, (Vármegyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság, Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság, továbbiakban OGYSZB).

Intézményünkbe a gyermek- és fiataikorú elhelyezése az országos szakértői bizottság szakvéleménye alapján, gyámhivatali határozattal történik. Az országos szakértői bizottság annak a nevelésbe vett gyermeknek az elhelyezését javasolhatja, aki olyan különleges szakértelmet igénylő terápiára szorul, amelyet lakóhelyén, gondozási helyén nem tudnak biztosítani a számára, illetve akinek kiemelése eddigi környezetéből - a saját érdekében - feltétlenül indokolt. Az OGYSZB a gyermek elhelyezésére vonatkozó javaslatáról és az elhelyezés javasolt időpontjáról értesíti a gyermekotthont.

Az OGYSZB szakmai véleménye birtokában a gyámhivatal a szakszolgálat által összehívott elhelyezési értekezlet javaslatának figyelembevételével határoz a gondozási hely megváltoztatásáról. Az elhelyezési értekezleten résztvevőket a jogszabály felsorolja,

speciális ellátásra vonatkozó elhelyezés esetén előírja a gyermekjogi képviselő részvételét is.

A gyámhivatal gondozási helyet megváltoztató határozatával a gyám gondoskodik a gyermek intézményünkbe történő beszállításáról.

- 1.2. Az emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált gyermek - legfeljebb 60 napra -, a rendőrség általános védelmi intézkedése alapján befogadható az OGYSZB véleménye hiányában is. A gyámhivatal a rendőrség általános védelmi intézkedéssel kapcsolatos értesítése alapján dönt a gyermek gondozási helyéről.

Az OGYSZB a gyermekotthon értesítése alapján nyilvántartást vezet a gyermekotthon üres férőhelyeiről. Amennyiben nincs üres férőhely, az OGYSZB felkéri a gyermekotthont, hogy az általa elhelyezni kívánt gyermeket vegye fel a várakozók nyilvántartásába és férőhely szabaddá válása esetén haladéktalanul tájékoztassa az illetékes gyámhivatalt.

2. A gyermekotthonba történő befogadás

- 2.1. A gyámhivatalnak a gondozási hely megváltoztatását elrendelő határozata alapján a gyermekvédelmi gyám gondoskodik a nevelésbe vett gyermeknek a speciális gyermekotthonba történő kíséréséről.

A gyermekvédelmi gyám egyidejűleg biztosítja a gyermekkel kapcsolatos legszükségesebb dokumentumok átadását.

- Határozat gondozási hely megváltoztatásáról
- Nevelésbe vételi határozat
- Szakmai vélemények
- Egyéni elhelyezési terv másolata
- Egyéb pedagógiai és pszichológiai jellemzések
- Iskolai dokumentációk
- Egészségügyi dokumentációk

- 2.2. A rendőrség „Általános Védelmi Intézkedés” keretén belül az emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált gyermeket ideiglenes befogadásra intézményünkbe szállíthatja.

A gyermekotthonban a gyermek teljes körű speciális ellátásban részesül.

Az intézmény vezetője gyámi feladatokat nem lát el.

Az új gyermek a befogadó részlegbe kerül, ahol az egészségügyi dolgozók elvégzik a szükséges szűrő és elsősorban tájékozódó jellegű vizsgálatokat.

Itt megtörténik a gyermek magasságának, testsúlyának felmérése, ezzel együtt bejegyzésre kerülnek a személyleírásra vonatkozó fontosabb adatok is.

Az egészségügyi dolgozó a befogadásról értesíti az intézmény orvosait, tájékoztatja Őket a gyermek egészségügyi állapotáról.

Amennyiben a gyermeknél a vizsgálatok során egészségügyi probléma, vagy szembeforduló magatartása miatt közösségbe helyezhetőségét megkérdőjelező ok merül fel, úgy a kezelés, gyógykezelés időszakában, illetve magatartásának rendezéséig a betegszobán, vagy a befogadó részlegben tartózkodik

A gyermekügy a befogadott gyermeket nyilvántartásba veszi, személyi anyagát névvel és törzsszámmal ellátott egységcsomagba rendezi, amelyért felelősséggel tartozik.

A befogadó részlegben több napig tartózkodó gyermek szakszerű felügyeletét, a vele való foglalkozást a vezetők szervezik.

6. Csoportba helyezés

A gyermekről készült OGYSZB szakvélemény megállapításai alapján, a vezető tünet figyelembe vételével történik a fiatal csoportba helyezése.

A szakmai egységünkben súlyos disszociális tüneteket mutató gyermekek ellátását biztosítjuk. A gyermekek elhelyezése 4 csoportban 8-8 fős létszámmal történik.

Csoportonként maximum 2 fő kettős szükségletű gyermek helyezhető el.

Az elhelyezésről, egyeztetést követően, a gyermekotthon vezető dönt, lebonyolításáról a vezetők és a kijelölt csoport nevelője gondoskodik. Ebben a csoportban marad a gyermekotthoni elhelyezés időtartama alatt.

A testvérek osztályfokuktól, életkoruktól és személyiségállapotuktól függetlenül kérhetik az azonos csoportba való elhelyezést.

Az előzetesen antiszociális cselekményeket együttesen elkövető gyermekek elhelyezése külön csoportokba indokolt.

A nevelési folyamat során pszichológusi javaslatra, vagy a gyermek indokolt kérelmére sor kerülhet a más csoportba történő áthelyezésre, az eredményesebb személyiségfejlesztés érdekében.

A csoportba helyezést követően történik a gyermek személyiségállapotának általánosabb megismerése, az orvosi vizsgálatok, a helyi pedagógiai-pszichológiai megfigyelések és tapasztalatok összegzése, majd az állapotához és szükségleteihez igazodó terápiás folyamat megtervezése.

III.

A nevelési rendszer megvalósítása a tevékenységi formákon keresztül

A gyermekotthon belső életének rendjét a gyermek, fiatal felnőtt jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait a Házirend tartalmazza.

A gyermekek napi életének és feladataik végzésének rendjét a Napirend határozza meg.

A szakmai egység pedagógiai tevékenysége

Az 1-es számú szakmai egységében súlyos disszociális tüneteket mutató gyermekek és fiatalok teljes körű ellátása történik. A szakmai egységben 4 csoportközösség működik. A csoportok létszáma 8-8 fő. Az egyes csoportokban előírás szerint 6 fő szakember (2 vagy 3 fő nevelő, 1 fő gyermekvédelmi asszisztens, 2 vagy 3 fő gyermekfelügyelő) lát el nevelési-gondozási feladatokat.

A csoportban folyó pedagógiai tevékenység tartalma, a pedagógiai eredményesség az itt dolgozók közös feladata.

A csoportok munkája tervezett rend szerint történik. A szakmai véleményekben foglalt előzmények figyelembe vétele és a bekerült gyermekek személyiségének pedagógiai, pszichológiai módszerekkel való helyi felmérése az egyéni fejlesztések kiindulópontja. Ezeknek megfelelően történik a fejlesztés irányának, a sérülés specifikus egyéni terápiáknak a megtervezése és folyamatos nyomon kísérése, ami az egyéni gondozási-nevelési tervben kerül dokumentálásra.

A közösséget alkotó tanulók személyiségállapotának, mentális képességeinek, szocializációs szintjének ismeretében a nevelő éves csoportmunkatervben fogalmazza meg azokat a programokat, tartalmakat, és a pszichológus által javasolt terápiákat, amelyek a súlyos, erőszakos cselekmények elkövetésében részt vett – disszociális magatartású - gyermekek reszocializációjának, mint nevelési célnak a megvalósítását eredményezhetik. A napi tevékenységeket Heti tervben tervezi.

A pszichoterápiás szemlélet mentén kölcsönös összefüggési rendszerben áll a pszichoedukatív folyamatokat ösztönző nevelő-gyógyító miliő és a szakemberek hozzáértése. A működés alappillérei elsősorban a toleranciára, empátiára, a közösségi szellemre, a belátáson alapuló alkalmazkodásra és a felelősségvállalásra támaszkodnak.

Elsődleges terápiás programok:

Miliőterápia	nevelő – gyógyító környezet kölcsönhatása, megfelelő agressziókezelés
Szocioterápia	társadalmi jelenségek (közösség, munka, művészetek) gyógyító célú felhasználása, alkalmazkodóképesség fejlesztése, helyes értékorientáció és szabálytartás kialakítása
Életkompetenciák fejlesztése	életút feltérképezése, pozitív és negatív élmények, emlékek feldolgozása, reális élet perspektíva meghatározása
Művészeti terápia	érzelmi élet újrastrukturálása

A sérülés specifikus egyéni terápiákon túl a gyermekek a szakemberek segítségével bekapcsolódhatnak még a következő terápiás programokba:

- Kreativitást fejlesztő praktikus terápiák: kerámia, papírmunkák, gyöngyfűzés, rajzolás, festés, batikolás, stb.
- Színjátzás, drámaterápiák: az irodalom, a költészet, a színjátzás gyógyító alkalmazása
- Zeneterápia: az ének, a zene aktív és passzív alkalmazása
- Mozgásterápia: torna, tánc, sport, hippoterápia, úszás
- Játékterápia: ügyességi játék, szerepjáték, logikai játék

- Munkaterápia: kertészeti tevékenység, parkgondozás, háztartási és egyéb gyakorlati feladatok
- Szabadidő terápiás felhasználása: kirándulás, rekreációs terápiák, élménypedagógiai programok
- Önkéntes munka: állatmenhely, elesettek megsegítése, (fogytékosok, idősek) gyermekekkel való foglalkozás

A sérülés specifikus közösségi és egyéni terápiás programok nemcsak a személyiség eredményesebb rendeződését segítik elő, hanem az általános nevelési célok gyorsabb ütemű megvalósítását is előmozdítják.

Tervszerű nevelésünk eredményeként ki kell alakítanunk neveltjeink önkiszolgáló képességét, törekednünk kell a civilizált higiénés szokások elsajátítására és begyakoroltatására, hogy ez szokásrendszerként rögződjön a gyermekben.

Ez a tevékenység az életkortól, a szoktatás tervszerűségétől és következetességétől, a gyermek állapotától és sok egyéb tényezőtől függően folyamatosan fejlődik az alapkészségektől, végső eredményként a teljes önellátásig.

Ez a sokfajta tevékenység a gyermek személyi higiénéjén túl, a közvetlen környezet rendben tartásától, az intézeti élettér otthonossá tételéig nyúlik. Az önkiszolgáló munka a gyermek fizikai munkára nevelésének megalapozó fázisa, amely továbbvezet a munkára nevelés magasabb kategóriájához.

A csoportszintű kötött foglalkozások nevelői órákat, csoportmegbeszéléseket, értékeléseket és ismeretterjesztő programokat tartalmaznak. Ezeken a foglalkozásokon olyan, neveltjeink csökkent absztrakciós képességéhez adekvát ismereteket nyújtunk, amelyek lehetővé teszik az eligazodást, a gyermekotthoni nevelés utáni életszakasz főbb kérdéseiben. Tartalmukban, jellegükben a foglalkozások elősegítik a személyiség helyes irányú fejlődését, általuk neveltjeinket normaelfogadó magatartásra kondicionáljuk, egyben pedagógiai és pszichológiai módszerekkel érzelmi, akarati jellemzőik általános megerősödését érjük el.

Gyermekeink előző életvitele, alacsony szocializációs szintje indokolja, hogy a csoportszintű kötött foglalkozások elsősorban az értelmi, erkölcsi, mentálhigiénés nevelést célozzák, segítsék az önálló, családi életre való felkészülést. Ezek a tevékenységek meghatározóan preventív szemléletűek, bűnmegelőzési célokat szolgálnak. A deviáns életformáktól való

távolodással, az egyéni illetve társadalmi felelősség vállalás hangsúlyozásával, az erkölcsi alapok megerősítésével célunk az elkövetővé vagy áldozattá válás megelőzése.

A csoportokban történik egységes tanórai rend szerint a gyermekek iskolai munkára való felkészítése, ahol képességeik és egyéni adottságaik figyelembevételével biztosítjuk tantárgyi korrepetálásukat, segítjük ismereteik elmélyítését, alakítjuk ki az önálló tanulásra való készségeket és a tudás iránti igényüket. Ebben a folyamatban jelentős segítség intézeti könyvtárunk, amely biztosítja az iskolai és csoportbeli tevékenységekhez a szükséges könyveket és folyóiratokat, egyéb információs anyagokat, segíti a gyermekek olvasóvá nevelését. A könyvtár lemezhallgatással, diafilmvetítéssel, klasszikus és ismeretterjesztő videofilmek kölcsönzésével, számítógépes játékprogramokkal és külső kulturális programok szervezésével járul hozzá a tanulók fejlesztéséhez.

Az erkölcsi nevelés - a fiatalok személyiség állapotához, normakövető magatartásához igazodva - ismertnyújtást, tevékenykedtetést és folyamatos értékelést - korrekciót - is magába foglal.

A gyermekek érdeklődése, igénye szerint hitoktatást is biztosítunk. Külső hitoktatók segítségével heti rendszerességgel a vallás megismertetése mellett istentiszteleten és a vallási közösségek által szervezett programokon vehetnek részt fiataljaink.

A mentálhigiénés tartalmú foglalkozások keretében - ismerve gyermekeink előző életvitelét - elsősorban az egészségtelen életmód; káros szenvedélyek, helytelen szexuális viselkedés, stb. átértékelésére kerül sor. A foglalkozások életszerűbb megközelítéséhez számos szemléltető eszköz, audiovizuális anyag áll rendelkezésre és külső meghívott szakemberek közreműködése is biztosítható.

A családi életre nevelő program a csoportközösségekben igazi, a gyakorlati életbe ágyazott tartalommal bír. Minden közösség saját konyhával, ebédlővel rendelkezik, így a háztartásvezetés; bevásárlás, főzés, házimunkák elvégzése és a gazdálkodás életszerű feltételeket biztosít. A háztartási ismeretek köre kertgazdálkodással egészül ki.

A csoportok igény szerint saját konyhakertet művelhetnek. Az itt termelt terményeket felhasználhatják, tartósíthatják, vagy értékesíthetik, amely összeget a csoport szabadon használhat fel. A háztartási feladatok gyakorlása a csoportközösségek életét bensőségesebbé, otthonosabbá teszi, egyben az új ismeretek megszerzése a gyermekeket új sikerélményekhez

juttatja. E tevékenységek által a közösségek önállóbbak, aktívabbak, belső szervezettségük magasabb szintre jut, egyben rugalmasabban, az otthon egészétől függetlenül is szervezhetik napi életüket, külső programjaikat.

A családi életre nevelés programjában a háztartásvezetésen túl, hangsúlyos feladat az anyaszerepre való felkészítés, a gyermekgondozással, neveléssel kapcsolatos felvilágosítás, ismeretnyújtás.

A nevelési folyamat fontos eleme a gyermekek rendszeres értékelése, amely csoportszinten kéthetente történik. Az értékeléseken, a gyermek egyéni és a csoportközösség általános magatartásának, mindennapi tevékenységének elemzése történik az önértékeléstől a társak értékelésén keresztül a nevelő általi megerősítésig, vagy bírálattig. Az értékelések a közösség fejlődésével egyre demokratikusabb, problémamegoldóbb légkörben folynak, céljuk a gyermekek reális önértékeléshez való hozzásegítése.

Az eredményes személyiségfejlesztést segíti a szabadidő szervezett eltöltésének biztosítása, az itt végzett tevékenység. Ennek szervezésénél elsőrendű, hogy felkeltse a gyermekek érdeklődését, önkéntes legyen, pozitív élményeket nyújtson és az elért eredmény nyilvánosság előtt is megjelenjen. A szabadidős tevékenységek szervezésénél nélkülözhetetlen, hogy rugalmasan alkalmazkodjanak a mindenkori igényekhez, legyenek változatosak, tervszerűek és folyamatosan működjenek.

Gyermekeink számára nagyon fontos a siker, az elismerés. Magatartásuk alakulása miatt a bekerülést megelőzően Ők fokozatosan háttérbe szorultak, feladatokat nem kaptak, sok kudarcot éltek meg. Számunkra is fontos az eredmény, mert a társadalom hagyományos pejoratív szemléletét, a megbélyegzést csak bizonyítással, az általuk produkált teljesítménnyel lehet megváltoztatni.

A szervezett szabadidős programok szakköri tevékenységek által valósulnak meg.

A szakkörök funkciója a gyermekek szabadidejének kulturált megszervezésén túl, a belső és külső rendezvényeken, versenyeken való megjelenés mellett a gyermekek tehetségének kibontakoztatása, és sikerélmények biztosítása. A változatos, sokrétű programot biztosító szakköri tevékenységek (kézműves, sport, zene, tánc, irodalom jelleg) igazodnak a résztvevők egyéni érdeklődéséhez, adottságaihoz, ezáltal a terápiás folyamatban segítik a különböző

képességek, készségek kialakulását, fejlesztik a tartalmas szabadidő eltöltésre való igényt, az egészséges életvitel megalapozását.

A szakkörök éves munkatervük szerint működnek, a munkatervüket a szakkörvezetők állítják össze.

IV.

Magatartásformálást segítő motivációs rendszer - értékelés

A gyermekotthonban nevelkedő fiatalok személyiségzavarának vezető tünete a kialakulatlan, vagy negatív érték- és normarendszer. A reszocializáció elsődleges feladata tehát egy új, társadalmilag elfogadott értékorientáció kialakítása, régi disszociális - antiszociális normarendszerük leépítése. A nevelési folyamat során célunk, a külső kontrollalosságtól az önszabályozó funkciók felé való fejlesztés.

A gyermekek magatartásának formálásához, ösztönzésükre számos motivációs lehetőség adódik a pedagógiai folyamatban. Elsődleges ezek közül a pedagógus, a gyermekkel foglalkozó felnőtt személyisége, aki pozitív érzelmi kapcsolat által jelentős motiváló erő.

1. Jutalmazás, büntetés

Nevelőmunkánk során gyermekeink magatartását, tanulmányi és önkiszolgáló munkáját és egyéb tevékenységét folyamatosan értékeljük, a kívánt normák betartását a pozitív megerősítés eszközeivel éadjuk el. Olyan nevelési gyakorlatot alkalmazunk, amelynek során a gyermekek minden helyes megnyilvánulását elismerjük, minden helytelen cselekvését pedig a megfelelő mértékben az emberi és gyermeki jogok betartása mellett elmarasztaljuk.

A pedagógiai eljárások pontos összehangolása érdekében fontos a gyermekeket közvetlenül nevelők nagyobb gyermekismeretéből származó felelősség és a szükséges szakmai, vezetői kontroll érvényesülése.

A jutalmazás-büntetés gyakorlati megvalósításában elengedhetetlen annak egységes értelmezése.

Az általános pedagógiai módszerek köréből alkalmazott szóbeli és írásbeli elismerés, vagy elmarasztalás mellett (osztályfőnöki, csoportnevelői, gyermekotthon vezetői dicséret, figyelmeztetés, megrovás, stb.) intézményünkben a speciális feladatok miatt a neveltek személyiségállapotához, szükségleteihez igazodó speciális gyakorlat kialakítása vált indokolttá. Ennek megfelelően a jutalmazási lehetőségek kiszélesítése a domináns, a bármely tevékenységekben elért eredmények a tanuló számára motiváló erejű jutalmazásával.

A csoport és osztályértékelések alkalmával a gyermekek zsetonjutalomban részesülnek. Jutalom lehet a külső szórakoztató programokon, kirándulásokon színház, mozi előadásokon és egyéb, érdeklődésre számot tartó rendezvényen való részvétel is.

A képességük figyelembevételével jól alkalmazkodó, a tanulmányi és egyéb tevékenységekben aktív gyermekek a Pedagógiai Tanácsülés értékelésével havonta differenciált zsebpénzben (emelt összeg), zsebpénz - kiegészítő támogatásban, egyben a nagyközösség előtt szóbeli dicséretben részesülnek.

A folyamatos jó teljesítmény, a közösségi életben való aktív részvétel elismerése a félévi és év végi otthongyűlés keretében történik, ahol igazgatói dicséretben, pénz- és tárgyjutalomban részesülhetnek a tanulók.

A büntetési gyakorlat, a kiszámítható jutalmak és egyéb kedvezmények megvonásával érvényesül.

2. A fokozatos nevelési rendszer

„Azok a fiatalok, akiket valamilyen körülmény megzavart a szocializációjukban és ennek következtében magatartási és beilleszkedési zavarokkal (disszociális tünetek) küszködnek, kriminálisan veszélyeztetettek. Sok bűnözői karrier kezdődik csavargással és azzal, hogy a felnőtt társadalom felületesen bánik ezzel a jelzéssel. A szökésben lévő fiatal sajátos, kettős veszélyhelyzetben van: egyfelől bűncselekményt követhet el, mert a létfenntartási szükséglet rászorítja, másfelől bűncselekmény, vagy baleset áldozata lehet, mert kiszolgáltatott és szélsőségesen rendezetlen élethelyzetben van. A szökésben eltöltött idővel egyenes arányban van ez a kettős fenyegetettség.” *(Az ifjúság kriminális veszélyeztetettsége Magyarországon 1998 B. Németh Zsolt - Ivankó József)*

Tanulóink súlyos személyiségállapota és magatartása miatt, védelmük és fejlesztésük érdekében alkalmazzuk gyermekotthonunkban a fokozatos nevelési rendszert, amely e speciális pedagógiai folyamatban egységes keretet nyújt a gyermek állapotának rendszeres értékeléséhez, fejlődésének méréséhez és a jutalmazási-büntetési gyakorlat hatékonyságának elemzéséhez is.

A rendszer lényege, hogy a folyamatos értékelések által neveltjeink szocializációs fokozatokba kerülnek besorolásra, így normakövető magatartásuk alapján egy olyan fejlesztési utat járnak végig, melynek minden egyes szakasza magasabb szintű szocializációt feltételez. Mindez kis lépésekben, egymásra épülő követelményrendszer alapján történik.

A magasabb fokozat nagyobb megbízhatóságot, és több önállóságot feltételez a gyermekről, ezért több bizalmat, kedvezményt és nagyobb mozgásteret nyújt számára.

Öt szocializációs fokozat funkcionál gyermekotthonunkban:

belépő (ismerkedő) fokozat

kezdő fokozat

alapozó fokozat

haladó fokozat

önálló fokozat

A magasabb fokozatba történő előrelépés a gyermek egyéni fejlődésétől, norma elsajátító folyamatának ütemétől függ. A fejlettebb fokozatba került gyermeket, ha nem felel meg a magasabb követelménynek (visszaesik, súlyos vétséget követ el,) visszahelyezzük a megelőző, kisebb, vagy alacsonyabb kedvezményekkel rendelkező szintre, amíg fejlődése nem teszi lehetővé az újabb próbálkozást. A rendszer a gyermek saját felelősségét is bevonja abba, hogy szorosan teljesítményhez köti intézeti életének minőségét és annak valamennyi meghatározóját.

Ezzel az eljárási móddal a társadalmi rehabilitáció folyamatát igyekszünk leképezni, megmutatva gyermekeinknek, hogy követelmények teljesítésén keresztül vezet útjuk a deviáns életmód okozta hátránytól az önállósodás felé.

A gyermek külvilágtól való elszigetelése nélkül, az Ő védelmében a fokozatosság biztosítja a pedagógiai folyamatban való megtartást. Nem óhajtja elszegényíteni a gyermek életterét, ki

akarja küszöbölni a hospitalizálódást és az önálló cselekvésre való képtelenséget, a bekerülés pillanatától segíteni kívánja a társadalomba való sikeres beilleszkedést.

Egyben fokozatossága és folyamat-jellege révén - nem okoz olyan megterhelést, mint az egyszerre történő, körültekintés nélküli nyitás okozna, amelyet sem a gyermek, sem a vele foglalkozó felnőtt, sem a társadalmi környezet nem tudna megfelelően követni és befolyásolni. A gyermek személyiségállapotát ismerve csak ez által biztosítható számára az ártalmas környezeti hatások, egészségére káros szerek, a fizikai, szexuális, lelki erőszakkal szembeni védelem.

A fokozatosság teljes struktúrájában a fő hangsúly a gyermekek tervszerű fejlesztése, hatékony személyiségformálása.

Ennek intézményi szintű egységes megvalósításához fokozatoknak megfelelő követelmények kerültek meghatározásra. A követelményrendszer segíti az egységesebb pedagógiai munkát, azonban a pedagógus felelősségét hangsúlyozza abban, hogy az elvárásokat mindenkor a gyermek életkorához, aktuális személyiségállapotához igazodva, a gyermek számára elfogadható és teljesíthető, egyértelmű és határozott módon közvetítse.

A szocializációs fokozatokban való „mozgás” havonta, a csoportszintű és osztályszintű értékeléseket követően a Pedagógiai Tanács (vezetők, csoportnevelők, osztályfőnökök, pszichológusok, gyermekügyi iroda dolgozói) döntésével érvényesül.

A csoporton belüli szocializációs szintek struktúrája

A szocializációs fokozatok rendszere csoporton belül valósul meg, így a magasabb fokozatban élő gyermekek pozitív példáján, valamint az alacsonyabb fokozatban lévő kötöttebb életforma közötti különbségek jól körvonalazzák a lehetőségeket, ami további motiváló erőként jelenik meg.

A közösség legfontosabb ismérve az előttük álló, mindenki munkáját egyesítő közös cél, amelynek elérése erőfeszítést, küzdést kíván és kiváltja a megvalósítás vágyát. A közösség fejlődése, nevelő hatása szempontjából legfontosabb a tisztán látható, jól megértett, vonzó távlat kitűzése és elérésének igénye. Ilyen távlat lehet a csoporton belüli mind magasabb fokozat elérése, a társadalmi adaptáció folyamatos elősegítése. A rendszerben a motivációs lehetőségek szélesednek, gyarapodnak, fokozatosan csökken a felügyelet érzete. Kialakul egy

aktív mag a csoportban, melyre a feladatok megvalósítása során támaszkodhatunk. A pozitív példa: a jogok kiteljesülése csoporton belül marad, és ez perspektívát ad a csoportba kerülő új gyermeknek.

E közösségi rendszerben a nevelési folyamat az egyéni fejlesztésen keresztül kell, hogy megvalósuljon.

A személyiség fejlesztésére irányuló pedagógiai tevékenységünk lényege, hogy neveltjeinket normaelfogadó magatartásra kondicionáljuk, egyben pszichológiai, speciális pedagógiai módszerekkel érzelmi-akaratú életük általános megerősödését érjük el. Ebben a speciális pedagógiai folyamatban a gyermekek fejlesztéséhez nagyfokú tudatosságra és tervszerűségre van szükség. A folyamatban a szubjektív oldalt a gyermekek megismerése, egyéni sajátosságainak, szokásainak ismerete jelenti, amelyhez a pedagógus közvetlen, célzott megfigyelés útján jut hozzá.

A gyermekek szakszerű megismerését a szakmai vélemények és az intézményben elvégzett aktuális pszichológiai állapotfelmérés segíti az egyéni fejlesztések, terápiás lehetőségek irányvonalának meghatározásával. A gyermekek tehát a bekerüléstől az elbocsátásig több fokozatot végigjárnak, magatartásuk fejlődése, a normaelsajátítási folyamat üteme, szociális érettségük szerint.

A csoporton belüli fokozatos nevelési rendszer működése

b. Belépő (ismerkedő) fokozat

A befogadott gyermek legalább 1 hónap időtartamig a Pedagógiai Tanács döntéséig tekinthető belépő fokozatúnak.

A csoportba helyezés pillanatától olyan érzelmi légkört kell kialakítani, ahol a gyermek feltételek nélküli elfogadása, az előítéletektől való teljes mentesség, a tolerancia eredményeként kölcsönös bizalom alakulhat ki.

Fő feladat a fiatal személyiségének megismerése. Segítenünk kell abban, hogy a közösségbe jól beilleszkedjen, nevelőivel és társaival megfelelő kapcsolatot teremthessen. Nevelői ez idő alatt ismerik meg a gyermek múltját, rendezik kapcsolattartásait, vázolják jövőbeli lehetőségeit.

A belépő fokozat feladata az intézményi Házirend, magatartási szabályok megismerése, elsajátítása.

Meg kell ismertetni a gyermeket mindazzal, amit számára a gyermekotthoni nevelés jelent; biztosítani kell, hogy megtanulja az önellátás, az önkiszolgálás legszükségesebb ismereteit; teljesítse a nevelői utasításokat és kialakuljon a tanuláshoz és egyéb napi tevékenységekhez való munkavégzési képessége.

Ez a feltétlen követelmények időszaka, a direkt nevelői eljárások a meghatározóak, a gyermekek napirendjét, foglalkoztatásuknak szinte teljes terjedelmét nevelőik határozzák meg. A tevékenységet naponta értékelni kell.

A belépő fokozatú gyermek nevelői kísérettel részt vehet csoportos városi programokon, eltávozásra, szabadságra azonban csak különösen indokolt esetben mehet.

A fokozatnak megfelelő követelmények teljesítése alapján a fiatal kezdő-, alapozó-, vagy haladó fokozatba kerül.

b. Kezdő fokozat:

Kezdő fokozatba kerül az a gyermek, aki az alapkövetelményeket nem tartja be, vagy súlyos fegyelmi vétségek miatt magasabb fokozatból kerül visszaminősítésre.

A kezdő fokozatúak számára az alapkövetelmények teljesítése az elvárás a további áthelyezéshez. Időtartama egy hónap, továbblépési lehetősége az alapozó fokozat.

A kezdő fokozatú gyerekek kötöttebb napirend szerint, állandó nevelői irányítás mellett végzik tevékenységüket, amelyet naponta ellenőrizni, értékelni kell.

Csoportfelelősi tisztségre nem választhatók, jutalomjellegű intézeten kívüli programon nem vehetnek részt.

Számukra csak célzott, felzárkóztatását elősegítő külső program szervezhető, melyet csoportvezetői és osztályfőnöki javaslat alapján a vezetőség hagy jóvá.

Eltávozás csak különösen indokolt esetben, felügyelet mellett engedélyezhető.

d. Alapozó fokozat:

Alapozó fokozatba kerül az a gyermek, aki az egy hónap beilleszkedési időszakban az elvárásoknak jól megfelel, vagy az a haladós, vagy önálló fokozatú gyermek, akinek magatartásában, tanulmányi munkájában, önkiszolgáló tevékenységében visszaesés következett be.

Az alapozó fokozat feladata az alapkövetelményeknek megfelelő normarendszer megszilárdítása, bővítése. Itt a direkt eljárások dominanciája mellett, már az indirekt módszerek alkalmazása is jellemző.

A gyermeket képessé kell tenni arra, hogy szabadidejének azt a részét, amelyben nincs közösen szervezett program, hasznosan töltse el.

A gyermekotthoni foglalkozások számára még kötelező jellegűek. Ezek mellett, érdeklődési körének megfelelő egyéb tevékenységekbe is bekapcsolódhat.

Ha a csoport érdekképviselője másképp nem biztosítható, abban az esetben az alapozó fokozatú is tisztségviselőnek választható.

Az alapozó fokozatú gyermek nevelői felügyelettel, rendszeresen részt vehet városi programokon. Iskolai szünidőben csak indokolt esetben engedélyezhető számára szabadság. Eltávozásra kísérettel utazhat.

e. Haladó fokozat:

Haladó fokozatba a részleges önállósághoz szükséges alapvető szociális fejlettségi szintet elért gyermeket lehet helyezni. a belépő-, és az alapozó- fokozatból.

E fokozat alapvető feladata a már kialakított normarendszer további megszilárdítása, gyengülő kontroll melletti alkalmazása, a gyermekek felelősségérzetének és viselkedés szabályozó funkciójának fejlesztése.

A haladó fokozatban a direkt és az indirekt pedagógiai módszereket megfelelő arányban kell alkalmazni, törekedve az indirekt eljárások túlsúlyára.

A haladós gyermeknek képessé kell válnia arra, hogy a mindennapi életvitelhez szükséges tevékenységeket egyre inkább felügyelet nélkül, önellenőrzéssel végezze.

A haladós gyermek a felelősi rendszer aktív résztvevője.

Lehetőséget kaphat a haladós gyermek, az intézményen kívüli kulturált viselkedés gyakorlására, a szabályok és normák betartására, egy őt segítő önálló gyermek támogatásával. Ennek értelmében az intézetet önálló társával, vagy családtagjaival egyéni kimenő céljából elhagyhatja.

A külső mozgáshoz kimenőengedélyt kapnak, amelyre az engedélyező a távollét helyét, idejét és célját bejegyzí. Az egyéni kimenőn történt eseményeket, visszaérkezését követően megbeszéli nevelőjével.

Ebben a fokozatban a gyermekeknek olyan ismeretekkel és készségekkel kell rendelkezniük, melynek birtokában cselekedeteikért, tetteikért, támogatással már felelősséget tudnak vállalni.

A követelmények teljesítése esetén a haladó fokozatú gyermek családtagjaival egyéni kimenőt kaphat. Az iskolai szünidőben egyedül szabadságra utazhat.

Amennyiben a haladó fokozat követelményeinek nem felel meg, vagy súlyos vétséget követ el, visszaminősíthető alapozó-, vagy kezdő fokozatba.

e. Önálló fokozat

Önálló fokozatba reális önértékeléssel bíró, a részleges önállósághoz szükséges szociális érettséggel rendelkező gyermeket lehet helyezni a haladó fokozatból.

Az önálló fokozat alapvető feladata a már kialakult normarendszer további megszilárdítása, a gyermekek felelősségérzetének és viselkedés szabályzó funkciójának erősítése.

A gyermekek az intézet egész területén, udvaron, parkban, stb. felügyelet nélkül önállóan közlekedhetnek. Az intézetet feladatvégzés, pl. vásárlás, postai ügyintézés, vallásgyakorlás, stb. céljából, vagy egyéni kimenőjük alkalmával elhagyhatják. Az önálló külső mozgáshoz kimenőengedélyt kapnak, amelyre az engedélyező a távollét időtartamát bejegyzí. A gyermekek egyéni kimenőjéhez nevelőjük programot javasolhat, amelyet visszaérkezésük után megbeszélnek.

A foglalkozások egy része számukra választható. Önállóan is szervezhetnek maguknak programot, szabadidejüket közvetett felügyelettel is eltölthetik. Az önálló fokozatba tartozó

gyermeket gyakori, bizalomjellegű feladatokkal lehet megbízni. A felelősi rendszer működtetésében aktív résztvevők.

Ebben a fokozatban a gyermekeknek olyan ismeretekkel és készségekkel kell rendelkezniük, melynek birtokában cselekedeteikért, tetteikért felelősséget tudnak tanúsítani. A követelmények teljesítése esetén az önálló fokozatú fiatal a lehetőségek birtokában hétvégi eltávozásra, iskolai szünidőben szabadságra utazhat. Látogatások alkalmával családtagjain kívül más személyekkel is egyéni kimenőre mehet.

Amennyiben az önálló fokozat követelményeinek nem felel meg, vagy súlyos fegyelmi vétséget követ el, visszaminősíthető alacsonyabb fokozatba.

3. Zseton, mint speciális motivációs eszköz:

A fokozatos nevelési rendszer keretén belül a gyermekek jutalmazásának tárgyiasult megvalósítását szolgálja a zseton.

A zsetonnal való jutalmazás célja gyermekeink magatartásának hatékonyabb formálása, a motivációs lehetőségek bővítése, neveltjeink önálló életvitelre való felkészítésnek elősegítése.

A pénzt helyettesítő zsetonnal a gyermekek az intézeti kisboltban (zsetonbutik) vásárolhatnak, a névleges forintértéknek megfelelő összegben.

A gyermekek zsetonnal történő jutalmazására a csoportban és az iskolában kerül sor.

A csoportban a kéthetenkénti csoportértékelések alkalmával, az iskolában pedig osztályfőnöki óra keretében havonta történik a jutalmazás. A jelenleg adható zsetonmennyiség területenként 200-200 zseton havonta, differenciálásra 100-300 zsetonmennyiség között kerülhet sor.

Amennyiben valamelyik gyermek nem érdemli meg a jutalmat, attól csoportnevelője, vagy osztályfőnöke büntetésként azt megvonhatja.

A gyermekek számára kiosztott zseton felhasználható az előzetesen szándékosan okozott kisebb károk, a hanyagságból adódó kisebb értékű felszerelések pótlására. (Pl. ceruza, füzet, stb.)

A gyermek számára az értékelés alkalmával kiadott zseton mennyisége a vásárlóérték erején túl, - a társakhoz való viszonylatban - mindenkor számszerűen jelzi a

követelmények teljesítésének mértékét, az elvárásoknak való megfelelést, így további motiváló tényezőként jelentkezik.

7. Engedély nélküli eltávozás

Az intézményben elhelyezett gyermekek sérült személyiségállapota, a beutalás „kényszerjellege” miatt törekedni kell az engedély nélküli eltávozások megelőzésére. Ehhez a belső szabályok egységes tartása, az állandó információcsere elengedhetetlen. Engedély nélküli eltávozás előfordulásakor a gyermekotthon vezetőjével, vagy az ügyeletes vezetővel egyeztetve történik a gyermek felkutatása. A 14 éven aluli gyermekkorú gyermek esetén haladéktalanul, egyébiránt 24 órán belül a fiatal országos körözését kell kezdeményezni a helyi rendőri szerveknél. A gyermek személyiségalakulásának, kapcsolatainak pontosabb ismerete miatt a felkutatásban a csoportban dolgozók felelőssége hangsúlyos. A gyermek felkutatása esetén a gyermekotthon gondoskodik a gyermek azonnali visszaszállításáról. Az engedély nélküli eltávozást követően a gyermeket meg kell hallgatni. Ezen belül fel kell tárni a szökés körülményeit, okát, a közben történeteket, ami jegyzőkönyven kerül rögzítésre.

8. Személyes szabadság korlátozása, nevelési felügyelet

Ha az elhelyezett gyermek egészségi, vagy pszichés állapota következtében saját, vagy mások életét, egészségét közvetlenül veszélyeztető magatartást tanúsít, és ezt csak teljes körű ellátásának azonnali, zárt körülmények közötti felügyeletével hárítható el, a speciális gyermekotthon vezetője a gyermeket személyes szabadságában korlátozhatja.

A korlátozás keretében a gyermek a speciális gyermekotthon területét nem hagyhatja el, illetve köteles a gyermekotthon vezetője által kijelölt helyiségekben tartózkodni. A korlátozás a 48 órát nem haladhatja meg.

Amennyiben a személyes szabadság korlátozása során a speciális gyermekotthon vezetője a nevelésbe vett gyermek tartózkodási helyeként a biztonsági elkülönítőt jelöli ki, a korlátozás elrendelésével egyidejűleg intézkedni kell a gyermek haladéktalan orvosi vizsgálatáról. A biztonsági elkülönítőben való tartózkodás az orvos által szükségesnek tartott ideig, de legfeljebb 24 óráig tarthat. Amennyiben a nevelésbe vett gyermek

magatartása ezt követően sem rendeződik, kezelését fekvőbeteg ellátó intézményben kell folytatni.

A személyes szabadság korlátozásának elrendeléséről, valamint annak okáról a gyermekotthon vezetője haladéktalanul, tájékoztatja a gyermeket és legkésőbb 36 órán belül értesíti a gyermekjogi képviselőt, a gyermek törvényes képviselőjét, az illetékes gyámhivatalt, valamint a Vármegyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottságot.

Amennyiben a személyes szabadság korlátozása 48 órát meghaladóan is indokolt, a gyermekotthon vezetője kezdeményezi a nevelési felügyelet elrendelését. Erről tájékoztatja a fentebb megnevezett szerveket és az érintett fiataalt. A nevelési felügyelet időtartama a 2 hónapot nem haladhatja meg, elrendelése gyámhivatali jogkör.

A személyes szabadság korlátozásának eljárásrendjét belső szabályzat fogalmazza meg.

V.

Felelősi rendszer, a tanulók érdekvédelme

1. Felelősi rendszer:

A felelősi rendszer a csoportélet szervezésének egyik eszköze.

Célja, hogy elősegítse a gyermekek szocializációját, egyben alkalmassá tegye őket a különböző csoportszíntereken való együttműködésre.

Ennek során a gyermeknek alkalmazkodnia kell felnőtthöz, társakhoz, normákhoz, szabályokhoz, feladatok elvégzésére kell képesnek lennie.

Módja van az alá- és fölérendelt szerepek, helyzetek gyakorlására.

Otthonunkban a csoportok az ott dolgozó felnőttek és a közösség döntése alapján alakítják ki saját felelősi rendszerüket. (Csoportfelelős, tisztaságfelelős, lecke-felelős, tanulópárok, stb.)

A felelősi rendszer az egyes csoportokban sajátos, a többi csoport közösségétől eltérő lehet.

Az iskolában az osztályfőnök és az osztály tagjainak együttes megállapodásával szerveződik a felelősi rendszer. A hetesi rend minden osztályfokban egységesen működik, másfajta felelősi tisztségekről az osztályközösség dönt.

2. Gyermeönkormányzat:

Minden embernek joga a közösségi életben való részvétel: az önérvényesítés, érdekérvényesítés és az önszerveződés. Hogy ezekkel a jogokkal élni legyen képes, biztosítani kell számára az intézményes nevelés során az erre való felkészülés lehetőségét. Ezt a célt szolgálja intézményünkben a gyermeönkormányzat.

Az érdekérvényesítésben, a gyermeki jogok és kötelezettségek érvényre juttatásában jól működő gyermeönkormányzat a gyermekotthon vezetőinek és pedagógusainak is érdeke. A pedagógiai munka támasza, a közösségi élet szervezésének motorja lehet, ha a vezetés és a gyermeönkormányzat között megfelelő a kapcsolat.

A gyermeönkormányzat az intézmény része, tevékenységének szervesen be kell épülnie a gyermekotthon munkarendjébe.

A gyermeönkormányzat véleményt nyilváníthat a gyermekotthon vezetőjénél a gyermekotthon működésével és a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi kérdésben, amit a vezetőnek figyelembe kell venni.

Intézményünkben a gyermeönkormányzat munkáját az e feladatra megbízott pedagógus segíti, aki segítséget nyújt az önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatának jogszerű kidolgozásához, szervezi és irányítja a választásokat, koordináló szerepet lát el a gyermeönkormányzat és a gyermekotthon vezetője között. Feladata ezen túlmenően, hogy az érdekképviselési feladatok segítése mellett a gyermeönkormányzat tagjait mozgósítsa, feladatokkal bízza meg, az intézményi kulturális és sportélet, szabadidős tevékenységek szervezésében és lebonyolításában.

Gyermeotthonunkban a gyermeönkormányzat tagjainak megválasztása minden év őszén történik.

A tagok száma 8 fő, minden csoportközösséget 1 fő képvisel. Valamennyi gyermek képviselésében az a gyermeönkormányzat járhat el, amelyiket a gyermekek több mint 50 %-a választott meg. A gyermeönkormányzat tagjai vezetőt és 1 helyettest választanak,

havonta gyermek-önkormányzati ülésen egyeztetik véleményüket a felvetődő kérdésekről, problémákról és azok megoldásának módjáról.

3. Érdekképviselési fórum

A gyermekek érdekvédelmének törvényileg szabályozott fóruma az érdekképviselési fórum (Gyvt. V. fejezet 35-36.§.). A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, a gyermekönkormányzat, valamint a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselési és szakmai szervek írásban panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy az érdekképviselési fórumnál.

- Az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében.
- A gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.
- A 136/A.§. szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.

Az intézmény vezetője illetve az érdekképviselési fórum köteles a panaszt kivizsgálni, és 15 napon belül intézkedni, tájékoztatást adni. Ha ez nem történik meg, vagy a megtett intézkedéssel nem ért egyet, úgy a panaszt indítványozó vagy az érdekképviselési fórum az intézmény fenntartójához, vagy az illetékes gyermekjogi képviselőhöz fordulhat jogorvoslatért.

Az érdekképviselési fórum tagjai:

- A gyermekönkormányzat képviselői: szakmai egységenként 1-1 fő
- Az ellátásban részesülő gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, illetve a fiatal felnőtt képviselője
- Az intézmény dolgozóinak képviselője
- Az intézményt fenntartó képviselője

Az érdekképviselési fórum feladata:

- Az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben.
- Javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról.
- Megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat, és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt.

- Intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél
- Egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál

4. Gyermekjogi képviselő

A gyermeki jogok minél szélesebb körű érvényesülésének érdekében a gyermekotthon gondoskodik arról, hogy az elhelyezett gyermekek számára megismerhető legyen a gyermekjogi képviselő neve, telefonszáma, valamint fogadóóráinak helye és időpontja.

Az intézmény a gyermekjogi képviselő részére biztosítja;

- annak látogatása során az intézmény területén belül a gyermekek számára könnyen hozzáférhető és négy szemközti beszélgetés lefolytatására alkalmas megfelelő helyiséget
- a helyszínen való tájékozódás és az iratokba való betekintés lehetőségét
- az érdekképviselési fórum ülésének időpontjáról való tudomásszerzést

A gyermekjogi képviselő által írásban tett észrevételekre, megkeresésekre a gyermekotthon 15 napon belül válaszol, illetőleg megtett intézkedéseiről a gyermekjogi képviselőt értesíti.

VI.

Társadalmi adaptáció, elbocsátás

A gyermekotthonba való felvétel pillanatától az elbocsátásig minden tevékenység alapvetően a társadalomba történő eredményes visszahelyezésnek van alárendelve.

Már a befogadó eljárás során a gyermekekkel együtt meg kell keresni, fel kell tárni a magatartási hiányosságok, viselkedéstorzulások mögött álló okokat, amelyek alapján a korrekciós személyiségfejlesztés megtervezhető.

A gyermekotthoni nevelés ideje alatt a gyermekek olyan értelmi, érzelmi és jellembeli átalakuláson mennek keresztül, amelynek alapján a gyermekotthoni nevelést átmeneti formának tekintjük, a magasabb alkalmazkodási forma felé.

Ez a nevelési szakasz szembeállítja a gyermeket korábbi életmódjával, negatív kapcsolataival. (Káros szerek használata, kriminális cselekmények elkövetése, szervezett prostitúció, stb.) Olyan erkölcsi egyensúly kialakítását eredményezi, amely alapot ad a társadalom normarendszerének elfogadására.

A nevelés ezen átmeneti rövid szakasza azonban nem képes az egész személyiséget teljes mértékben megváltoztatni, azonban megalapozza annak lehetőségét, hogy a magasabb szintű szocializáltsággal, a normák helyes követésével, az önálló életvezetés, a társadalmi beilleszkedés eredményesebbé váljon. Ennek elősegítéséhez az intézmény intézi az elbocsátásra váró és alapfokú tanulmányaikat befejezett tanulók középiskolai felvételi jelentkezéseit, a szakiskolából elkerültek átíratásait más középiskolákba. Kérés esetén segítséget nyújtunk munkalehetőségek feltérképezésében, vagy a fiatal felnőtt állapotának legkedvezőbb utógondozói ellátó hely felkutatásában.

Intézményünkben egyre több gyermek rendelkezik valamilyen családi háttérrel.

Feladatunk minden gyermekünkénél a családdal, hozzátartozókkal való kapcsolatok rendezésének támogatása, ezáltal gyermekeink kapaszkodási vágyát, hovatartozását, esetenkénti jövőbeli életterének megoldását is elősegítjük. Törekszünk arra, hogy neveltjeink családtagjait megismerjük, felkutassuk és a lehetőségek birtokában családlátogatásokat is végzünk. A nevelés eredményeként célunk, hogy minél több gyermekünk az elbocsátást

követően visszakerüljön saját családjába. Ez elsődleges feladata minden, a gyermekkel közvetlenül foglalkozó felnőttek is.

Gyermekeink múltjának, előző kapcsolatainak, kötődéseinek pontos megismerése céljából, a személyiségükben beállt változásokról való tájékoztatás és perspektívájuk megvalósításának elősegítése érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk a gyámmal, gyámhivatalokkal és azon szakemberekkel, akik a bekerülést megelőző időszakból már jól ismerik a gyermeket, így a családgondozókkal, utógondozókkal, pártfogókkal.

A gyermekotthon a nevelésbe vett gyermeknek az ott történő elhelyezését szükségessé tevő ok megszűnéséig, de legfeljebb 2 évig biztosít speciális gyermekotthoni ellátást. Ettől eltérően az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság javaslatot tehet arra, hogy a gyermek teljes körű speciális ellátása a speciális gyermekotthonban haladja meg a 2 évet akkor, ha a szakvélemény szerint terápiája nem fejeződött be, és személyiségállapota miatt nem alkalmas átlagos csoportban a többi gyermekkel való együttélésre.

A gyermekotthon vezetője, ha az elhelyezést az előírt 2 éven belül nem tartja már indokoltnak, javasolhatja a gyámhivatalnak a nevelésbe vett gyermek gondozási helyének megváltoztatását, amihez beszerzi az OGYSZB szakmai véleményét is.

Ha a nevelésbe vett gyermeknek a gyermekotthonban történő elhelyezése nagykorúvá válását követően is indokolt, - a terápia további folytatása, vagy tanulmányai befejezése érdekében – kérelmére, az intézmény biztosítja utógondozói ellátását.

Az elbocsátást megelőzően nevelői vélemény és pszichológiai javaslat által értesül az OGYSZB az elbocsátandó fiatal magatartása, iskolai végzettsége, perspektívája és a közben kialakult, vagy rendeződött családi és egyéb kapcsolatok felől, hogy a gyermek visszahelyezésével kapcsolatos vizsgálata után javaslatát minél szakszerűbben kialakíthassa. Az OGYSZB szakmai véleményének birtokában a gyámhivatal határozza meg az új gondozási hely kijelöléséről. A gyermek új gondozási helyre történő szállításáról a gyám gondoskodik.

Az elbocsátott fiataljaink sorsát a velük való kapcsolattartással és az Őket segítő szakemberek információja alapján igyekszünk nyomon kísérni.

VII.

Szakmai együttműködés, jogvédelem.

1. Belső szakmai fórumok, továbbképzés

Az intézményben elhelyezett gondozottak férőhelyszámának megfelelően a szakszemélyzet csoportonkénti létszámát, képesítési előírásait jogszabály határozza meg. Az újként alkalmazott dolgozók átmeneti próbaidővel „betanulási” lehetőséget kapnak az adott munkakörben már gyakorlott munkatárs mellett, annak iránymutatásával.

Az egyes szakmai feladatoknak megfelelően munkaközösségek működnek, így gondozói, nevelői és iskolai munkaközösség szerveződik. A munkaközösségek havonta üléseznek, ahol a napi gyakorlati feladatokon túl módszertani kérdésekkel, esetelemzésekkel is foglalkoznak. A munkaközösségek életében tervszerűen pszichológusok is részt vesznek csapatépítő és kiegészítő tréningek vezetésével.

Az intézmény sajátos feladatából adódóan a különböző szakmai feladatokat ellátók együttműködése, egységes nevelési szemlélete nélkülözhetetlen. Ennek erősítését és az ellátottak értékelésének objektívabbá tételét biztosítja a havonta összeülő Pedagógiai Tanács, ahol a gondozottak fokozatba helyezésén túl aktuális kérdések, problémák megvitatására is sor kerül. Szükség esetén egy-egy problémahelyzet, vagy egy-egy gyermek állapotának rendezése érdekében esetmegbeszélő team összehívása is kezdeményezhető.

A szakmai munka hosszabb távú értékelése az iskolai félév és tanév lezárását követő Nevelőtestületi értekezleten történik.

A személyzet kötelező képzéseken való részvételét továbbképzési terv szerint biztosítja az intézmény, egyben folyamatos lehetőséget teremt arra, hogy szakmai előadásokon, konferenciákon részt vehessenek a munkatársak.

Az intézményben külső szupervizor által vezetett szupervízió is biztosított.

2. Külső kapcsolatok

A gyermekotthonban elhelyezett gondozottak teljes körű speciális ellátása, eredményes nevelése és oktatása érdekében az intézmény folyamatos kapcsolatot tart;

- Az ágazati minisztériummal,
- a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal
- az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottsággal,
- az Oktatási Hivatallal,
- az elhelyezett gondozottak ügyeinek intézése érdekében az ügyben jogszabályilag előírt személyekkel, szervekkel,
- a szakemberképzés elősegítése érdekében gyakorlati oktatás céljából felsőfokú oktatási intézményekkel,
- a központi fenntartásában működő társintézményekkel,
- a helyi oktatási- nevelési, egészségügyi és szociális intézményekkel, civil és egyházi szervezetekkel, hatóságokkal,
- nemzetközi szakmai kitekintés céljából, szakemberek tapasztalatcseréjével, gyermekek csereprogramjainak szervezésével, külföldi intézményekkel, szervezetekkel.

3. A személyes gondoskodást végző személyek jogi védelme

A gyermekotthon pedagógus és pedagógiai munkát segítő munkakörben foglalkoztatott dolgozói, munkaköri feladatuk ellátása közben közfeladatot ellátó személynek minősülnek. Ilyen minőségben a Büntető Törvénykönyv fokozott büntetőjogi védelemben részesíti őket. Büntető eljárás esetén a gyermekotthon jogi képviselőt nyújthat a dolgozó védelmére.

Munkajogi kérdésekben úgy a munkavállalóra, mint a munkáltatóra vonatkozóan a Munka Törvénykönyve és a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény előírásai az irányadók. Helyi szinten az érdekérvényesítést pontosítja a munkáltató és a munkavállalók érdekképviselői szerve között kötött megállapodás (Közalkalmazotti Szabályzat).

Zárszó

A Szakmai Program azokat a sajátos helyi eljárásokat, módszereket, eszközöket fogalmazza meg, amelyek biztosítják az elhelyezett súlyos beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő gyermekek szükségleteihez igazodó terápiás folyamatban való kompenzáló - korrigáló - szocializációs nevelését, oktatását, képzését, eredményes speciális ellátását.

A gyermekotthon szakmai munkájáról, a szolgáltatások köréről honlapján tájékoztatja a tágabb társadalmi környezetet (www.esztgyo.hu). Az ellátást igénybe vevő és törvényes képviselője az ellátás tartalmáról elhelyezéskor kap tájékoztatást, míg a szülők, családtagok akár telefonos érdeklődésre vagy látogatás alkalmával ismerhetik meg az intézmény szolgáltatását, szabályait.

Záradék:

A szakmai programot szükség szerint kell felülvizsgálni, és - a jogszabályváltozások és az intézmény feladatrendszerének figyelembe vételével - a szükséges átdolgozásokat el kell végezni.

A költségvetési szerv nevében és címében bekövetkező módosítások a Magyar Államkincstár által 2025. július 11. napján, A-463-2/2025. okiratszámmal kiadott Alapító okiratban foglaltakon alapulnak.

A gyermekotthon szakmai programját a nevelőtestület megismerte és elfogadta.

A szakmai program a fenntartói jóváhagyást követő napon lép hatályba, mellyel egyidejűleg az Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola 2025. augusztus 06. napján kelt és a fenntartó által 2025. szeptember 03. napján jóváhagyott Szakmai programja hatályát veszti.

Esztergom, 2026. 06. 24.

.....
Horváth Zoltán
mb. intézményvezető

Fenntartói jóváhagyás:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 104. §-a alapján – fenntartói feladat- és jogkörömbé eljárva – az Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola (2500 Esztergom, Budai Nagy Antal utca 28.) II. sz. szakmai egységének Szakmai Programját jóváhagyom.

Budapest, 2026. 07.17

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Gyermekevédelmi Intézményirányítási Főosztály

Tisztelt Gyermekünk!

Az itt olvasható Házirend célja, hogy eligazodj a gyermekotthon szabályai között. A szabályok pedig arra valók, hogy **jogaid** érvényesüljenek, és jogaidból következő **kötelességeiddel** tisztában légy.

Házirend

1. Hogyan lettél a gyermekünk? Miért vagy gyermekotthonunkban, és meddig lehetsz itt?

Az **Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság** (továbbiakban: OGYSZB) javasolta, hogy gyermekünk legyél. Úgy látták körülményeid és személyes gondjaid alapján, hogy védelmed és fejlesztésed érdekében **kiemelkedő figyelemre, segítségre** van szükséged. Erre ad neked lehetőséget gyermekotthonunk.

Addig maradsz itt, amíg az OGYSZB által javasolt fejlesztés be nem fejeződik. Ez az idő általában két év. Befogadásod után figyeljük fejlődésedet és gyermekotthonunk vezetője javaslatára az OGYSZB dönthet emellett, hogy két évnél rövidebb időt tölts az otthonban, de dönthet emellett is, hogy két évnél hosszabb ideig maradj.

Megszűnik az itteni elhelyezésed, ha otthoni körülményeid lehetővé teszik nevelésed megszüntetését, így gyámhivatali döntéssel visszakerülhetsz csaláodba.

Ha nagykorúvá válsz, és tanulmányaidat szeretnéd a gyermekotthonban befejezni, akkor erre lehetőséget kapsz.

2. Kihez fordulhatsz különböző gondjaiddal?

- **Gyámodhoz**, aki törvényes képviselőd is. Ő veled kapcsolatban szinte minden fontos szülői joggal rendelkezik.
- A gyermekotthonban dolgozó **nevelőkhöz, iskolai tanárokhoz, gyermekfelügyelőkhöz**. Különös bizalommal érdemes fordulnod saját csoportodban dolgozó nevelőidhez, gyermekfelügyelőidhez, iskolai osztályfőnökökhöz.
- A csoportodban megválasztott **gyermekönkormányzati képviselődhöz** is fordulhatsz, aki közvetíti kérésedet a helyi gyermekönkormányzathoz (továbbiakban: GYÖK). A GYÖK pedig segít megoldani az ügyedet, vagy továbbítja kérésedet a gyermekotthon vezetőségének.

Minden év szeptemberében valamennyi csoport megválasztja gyermekönkormányzati képviselőjét. A GYÖK pedagógus segítője tájékoztatást nyújt az önkormányzati képviselőknek, hogy mihez szólhatnak hozzá, milyen döntésekben vehetnek részt. Képviselőd a csoportnevelő segítségével veled is megosztja ezt a tudást. A gyermekönkormányzat folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekotthon vezetőjével, és minden veled kapcsolatos kérdésben képviseli az érdekeidet.

- Közvetlenül a **gyermekotthon vezetőségéhez** is fordulhatsz. Kérhetsz beszélgetést az intézmény vezetőjétől, az otthon vezetőitől, és az iskola vezetőjétől is.
- Felkeresheted a **gyermekjogi képviselődet**. Az ő feladata, hogy alapvető jogaidal kapcsolatban felvilágosítást nyújtson, tanácsot adjon, képviseljen. Gyermekjogi képviselőd elérhetőségéről tájékozódhatsz csoportodban, ahol kitettük a képviselő nevét, látogatásainak időpontját és elérhetőségét.
- Ha panaszod van:
 - az ellátással kapcsolatban,
 - jogi sérelem ér,
 - az intézmény dolgozói részéről kötelezettségszegést tapasztalsz,
 - irat betekintési igényedet megtagadják (136/A §.),

Akkor írhatasz a panaszládába vagy a szüleid, gyámod, a gyermekönkormányzat úgy is segíthet neked, hogy írásban fordul a gyermekotthon vezetőjéhez vagy az **érdekképviseleti fórumhoz**.

A panaszládát, jól látható és hozzáférhető helyen az ügyeleti előtti folyósó falán helyeztük el. A panaszláda tartalmát hetente ellenőrzi 1 vezető 1 tanú jelenlétében. A megtekintésről feljegyzést készítünk, amiben szerepel a láda felnyitásának időpontja, a láda tartalma valamint a jelenlévők neve és beosztása. Ha a láda üres azt is feljegyezzük. Ha panaszt találunk a ládában, akkor a panasz egy másolati példányát a gyermekotthon vezetőjéhez és az intézményvezetőhöz eljuttatjuk, legkésőbb a láda felbontását követő napon. A panaszod ügyében a gyermekotthon vezetője rendelkezik és intézkedik. Az intézkedésről tájékoztatást kapsz te is, és minden érintett fél 15 napon belül.

Ha 15 napon belül nem kapsz választ vagy a válasszal, illetve a megtett intézkedéssel te vagy a képviselőd nem elégedett, akkor a **gyermekotthon fenntartójához vagy az illetékes gyermekjogi képviselőhöz** fordulhattok panaszod megnyugtató rendezéséért.

Az érdekképviseleti fórum tagjai a gyermekönkormányzat képviseletében 2 fő gyermek, szülőd vagy törvényes képviselőd, vagyis a gyámod, az otthon dolgozóinak képviselője és az otthont fenntartó képviselője.

Az érdekképviseleti fórum tagjainak aktuális névsorát és elérhetőségét minden csoportban és a GYÖK faliújságon, jól látható módon kifüggesztjük számodra.

3. A mindennapi élet szabályai

Lakhatás

- A gyermekotthonban családiásan kialakított lakrészek várnak. Egy lakrészben egy 8 fős gyermekközösség, azaz csoport él. Csoportban való elhelyezésséről véleményedet meghallgatja a vezetőség.

- A lakrészt, ahol élsz, valamint a gyermekotthonon egyéb helyiségeit, udvarát - ahol tanulsz, pihensz és látogatókat fogadsz - csoportonként közösen takarítjátok, felelősi rendszerben. Nagytakarítást szombat délelőtt csináltok a saját lakrészetekben.

Étkezés

- Naponta ötször van étkezés, ebből legalább egyszer meleg ételt fogyaszthatsz. Ha egészséged érdekében diétára van szükséged, akkor az orvos előírásainak megfelelően ezt biztosítani tudjuk.
- Az étkezéssel kapcsolatban a gyermekönkormányzat folyamatosan közvetít a gyermekek és a vezetőség között. A vezetőség az indokolt javaslatokat átadja az étkezésért közvetlenül felelős dolgozóknak és ellenőrzi a végrehajtást.
- A közös étkezések az ebédlőben zajlanak, időpontjaikat a napirendben olvashatod. Csoportjaitok a saját csoportkonyhában is főzhetnek, ezekre a napokra az étrendet is ti állítjátok össze, és ti is vásároljátok meg a hozzávalókat.

Mi mindent kapsz a gyermekotthonban?

- Törvény írja elő azt a ruhatárat, amellyel rendelkezned kell. Ha hiányzik valami, azt az otthon által biztosított ruhapénzből vásárolhatod meg, nevelőid segítségével. Természetesen saját, otthonról behozott ruhát is viselhetsz.
- Minden hónap elején tisztálkodási és testápoló szereket kapnak a csoportok. Gyermekfelügyelő felelőssége, hogy megkapd a részed, tiéd a feladat, hogy beoszd egész hónapra. Arra is lehetőség van, hogy a zsebpénzedből saját igényeidnek jobban megfelelő tisztálkodási és testápoló szereket vásárolj.
- Bekerülésedkor három váltás ágyneműt kapsz. Ezeket az ágyneműket a gyermekfelügyelő segítségével te tisztítod, és hetente váltod. Tartalék ágynemű is rendelkezésedre áll, ha szükséges, ezt is használhatod.
- Minden hónap elején zsebpénzhez jutsz. Fontos tudnod arról, hogy engedély nélküli távollét idejére nem jár zsebpénz. Nem illet meg téged a zsebpénz, már a szökés napjától a visszaérkezés napjáig. Kiemelkedő eredményekért még zsebpénz - kiegészítő támogatást is kaphatsz a Vadvirágok Alapítványtól. Ezt a támogatást a hónap utolsó keddjén összeülő Pedagógiai Tanács szavazza meg. Zsebpénzed felhasználásáról csoportnevelőd nyilvántartást vezet. A nyilvántartást aláírásoddal hitelesíted.

Hogyan telnek a napjaid?

- **Napi feladataid** általános beosztását a napirendben olvashatod. Minden hét végén csoportnevelőd tervet készít a következő hét programjaihoz, természetesen az éves munkaterv alapján. A készülő heti tervhez a te véleményedet is kikéri. A heti tervet a csoportban kiteszitek, így egész héten figyelemmel kísérheted a rád váró programokat és feladatokat.
- A **heti terv** felsorolja a délután és az este beosztását. Szerepel benne a tanulás időszaka (általában 14.00-15.30), az étkezések időpontja (uzsonna: 15.30, vacsora: 18.00), a csoportfoglalkozások és szakkörök ideje (16.00-17.30), valamint a kötetlen szabadidő sávja (hétköznapi: 19.00-21.00; szabad és munkaszüneti napokon: teljes)

délután és este – kivétel a munkanapot megelőző nap, ekkor 14.00-15.30 beékelődik egy tanulási szakasz).

- Ha nagyon le vagy terhelve a nap során, akkor csoportnevelőd a napirendben jelzett időn felül is biztosít pihenőidőt számodra. Az esti lefekvés napirendben előírt időpontjától az ügyeletes nevelő engedélyével el lehet térni.
- A heti terv pontosan megnevezi a csoportokban zajló **foglalkozásokat** és azokat a **szakköröket** is, amelyeket minden gyermekünk számára meghirdettünk. Arról is tájékozódhatsz, lesz-e valami hagyományokhoz, ünnepekhez kötődő belső vagy külső program a héten. Csoportfoglalkozás keretében többnyire a következő témákkal foglalkozhatsz: életvezetési ismeretek; kézművesség; sport és játék; önismeret és önértékelés; egyéni és csoportos kimenők. Szakköreink a következő témákat kínálják: könyvtári lehetőség, sport, Biblia kör, kreatív, rajz, kézműves, énekar, animé, néptánc.
- Gyermekeinket szívesen visszük **külső rendezvényekre** is: hangversenyekre, városi megemlékezésekre, múzeumokba, színházba és moziba, Erdei Iskolába stb.
- **Belső rendezvényeink** egyrészt ünnepekhez kötődnek, másrészt saját hagyományokból fakadnak: közös karácsonyi ünnep és vacsora minden gyermek és dolgozó számára; Ki Mit Tud, Vadvirág Fesztivál stb.
- Minden foglalkozással, programmal kapcsolatban a gyermekönkormányzaton keresztül bevonunk a tervek készítésébe, és számítunk aktív részvételre. Az említett programokhoz a gyermekotthon biztosítja az anyagi és személyi feltételeket.

További ellátások, rendelkezésedre álló eszközök, balesetvédelem

- Gyermekotthonunkban legfontosabb jogod és lehetőséged, hogy eredményes nevelésed érdekében együttműködj a veled foglalkozó pedagógusokkal, képességeidnek megfelelően tanulj. Jogod, hogy egészséges életmódot folytass, hogy egészségedet károsító szerektől távol tartsunk, hogy lehetőséget kapjál arra, hogy naponta 1 órát (egészségi állapotodhoz és az időjáráshoz igazodva) a szabad levegőn töltsél. Jogod, hogy a személyiségfejlődésed érdekében megvédjünk a számodra káros hatásoktól, kapcsolatoktól.
- **Egészségügyi problémádat** először a veled lévő nevelőnek jelezd. Ő továbbítja panaszodat az egészségügyi részleghez, és ellátást kapsz. Csoportnevelőd és a beosztott egészségügyi dolgozó javaslatára lehetőséged van **orvosi vizsgálaton** részt venni, a további ellátásról ők döntenek.
- Kérésedre, csoportnevelőd javaslatára **pszichológiai beszélgetéseken**, fejlesztésen vehetsz részt.
- **Egészséged védelmében** a gyermekotthon területére alkoholt, egyéb kábítószernek minősülő anyagot behozni, tárolni, fogyasztani vagy más részére átadni tilos. **Balesetvédelmi szempontból** tartózkodj a különböző testékszerek viselésétől.

- A gyermekotthon felszerelési és berendezési tárgyait mások nyugalmanak zavarása nélkül rendeltetésszerűen használhatod. **Anyagi felelősséggel** tartozol a szándékos, illetve a rendeltetésellenes használat miatt gondatlanul okozott károkért. A kárt meg kell térítened a zsebpénzkiegészítő-támogatásodból vagy gyámod engedélyével egyéb vagyonodból.
- Nagyon fontos, hogy rögtön szólj bármelyik felnőttnek, ha saját magadat, társaidat vagy a felnőtteket **veszélyeztető helyzetet** tapasztalsz, vagy **baleset** történt.

Mit jelent a személyes szabadság korlátozása?

- Ha magatartásoddal veszélyezteted önmagadat, társaidat, környezetet, a gyermekotthon vezetője, vagy az ügyeletes vezető **korlátozhatja személyes szabadságodat**. Előírhatja, hogy csak az intézmény területén, vagy azon belül is, mely helyiségekben kell tartózkodnod.
Ez a korlátozás a 48 órát nem haladhatja meg. Közveszélyes magatartás esetén elkülönítésedre is sor kerülhet, 24 órás időtartamig, a **biztonsági elkülönítőben**.
- Ha veszélyeztető magatartásod nem rendeződik, a gyermekotthon vezetője **nevelési felügyelet** elrendelését kezdeményezheti a gyámhivatalnál, aminek időtartama akár 2 hónap is lehet. Ez idő alatt az intézmény területét nem hagyhatod el.
- A személyes szabadság korlátozásának megelőzésére előzetesen felhívjuk a figyelmed, ha mégis szükségessé válik, az intézkedésről tájékoztatunk téged, egyben értesítjük gyámodat, a gyermekjogi képviselőt, a gyámhivatalt, szükség szerint az orvost, és a vármegyei szakértői bizottságot.

Tanulmányaidról

- Tanulmányaidat belső vagy külső általános iskolában, középfokú iskolában folytathatod. Oktatásod formájáról a gyermekotthoni belső iskola tanári testülete dönt.
- Minden tanév elején megkapod a tanulmányaidhoz a tankönyveket és a szükséges eszközöket. A felszerelésedet névre szólóan osztjuk ki. Ezekért te tartozol felelősséggel!
- A gyermekotthon belső iskolájában megszerzett végzettséged egyenértékű a más köznevelési intézményben megszerezhetővel.
- Ha valamilyen tantárgyból nagyon lemaradtál, súlyos hiányosságaid vannak, akkor a belső iskola biztosít számodra külön foglalkozásokat. Ezeken a fejlesztő órákon mindent pótolhatsz, saját ritmusod szerint tanulhatsz.
- Ha szorgalmasan, ügyesen tanulsz, tanáraid javaslatára lehetőséget kaphatsz arra, hogy osztályozó vizsgával, az adott időszak alatt több osztályfokot is elvégezz.

Hogyan fejlődhetsz a fokozatos rendszeren keresztül?

- Magatartásodat és munkavégzésedet folyamatosan értékeljük csoport, osztály és intézményi szinten. Fejlődésed alapján havonta **szocializációs fokozatot** kapsz a Pedagógia Tanácsülés döntésével. A szocializációs fokozatok rendszere azt értékeli, hogy mennyire illeszkedtél be, mennyire vagy együttműködő, hogyan fejlődött a személyiséged. Fokozatos értékelésednek megfelelően egyre több, vagy egyre kevesebb kedvezményben részesülsz.
- A fokozatos rendszer kifejtését a gyermekotthon szakmai programjában és a követelményrendszer leírásában tanulmányozhatod. A követelményrendszert minden csoportban megtalálod, csoportnevelőd segít az értelmezésében.

A Pedagógiai Tanács résztvevői: gyermekotthon vezető, szakmai vezetők, iskolavezető, csoportnevelők, iskolai pedagógusok, gyermekügyi iroda dolgozói, pszichológus.

Kimenők rendje

- Az elért szocializációs fokozatodnak megfelelően vehetsz részt csoportos és egyéni kimenőkön. A csoportos kimenő felnőtt kísérettel, hetente legalább egy alkalommal szerepel a heti tervben, ennek gyakoriságát csoportnevelőd tervezi. Egyéni kimenő a fokozatnak megfelelően a csoportnevelődtől kérhető: közösen beszélitek meg a kimenő időtartamát és programját. Nevelőd kimenő engedély formanyomtatvány kitöltésével engedélyezi a kilépést. A legfeljebb 18.00-ig tartó egyéni kimenő meghosszabbításához a szakmai vezető engedélye szükséges.

Egyéb eltávozások

- Hétvégi eltávozásra akkor mehetsz, ha gyámhivatali határozat engedélyezi és elérted az önálló fokozatot. Csoportnevelőd írásban jelzi a hét elején eltávozási kérelmedet, amit a szakmai vezető egyetértése esetén a gyermekotthon vezető engedélyezhet.
- Családodban történt rendkívüli esemény kapcsán nevelőid kezdeményezésére, látogatást szervezhetünk hozzátartozóidhoz. A szakmai vezető egyetértése mellett, gyámod hozzájárulásával a gyermekotthon vezető engedélyezheti a látogatást.
- Elért fokozatoknak megfelelően tanítási szünetek idején szabadságra utazhatsz. Ehhez legalább haladó vagy önálló fokozat szükséges. A szabadságolásra nevelőd tesz javaslatot a Pedagógiai Tanácsülésen, csak ezt követően kérhető engedély gyámodtól, és a gyámhivaltól.
- Minden eltávozást közösen megtervezünk, utazásodat segítjük közös jegyvásárlással, buszhoz, vonathoz indítással, szükség esetén teljes útvonalon oda- és visszakisérünk. Ha engedéllyel elhagytad az otthont, be kell tartanod visszatérésednek előre megadott időpontját. Ha valami komoly akadály miatt nem tudsz időben visszaérni az otthonba, akkor sürgősen jelezd telefonon vagy egyéb módon: miért nem tudsz jönni és még mennyi időre van szükséged a beérkezéshez, esetleg milyen segítséget kérsz tőlünk.

Kapcsolattartás

- Külső, elsősorban családi kapcsolataidat támogatjuk, a kapcsolattartást segítjük. Ha a gyámhivatal korlátozza valakivel a kapcsolattartásodat, védelmedben ennek is eleget teszünk. **Leveleidet** és **csomagjaidat** csoportnevelőd továbbítja a növendékügyre, onnét a postára kerülnek küldeményeid. A neked szánt küldemények ugyanezen az úton jutnak el hozzád.
- **Telefonálni** hét végén és munkaszüneti napokon (szombaton: 14.00-20.00, vasárnap: 10.00-20.00), hét közben pedig két napon tudsz (18.00-20.00). Fontos üzenetet ettől az időbeosztástól eltekintve is kaphatsz, illetve adhatsz csoportnevelőd engedélyével. A telefonos portaszolgálat folyamatosan felvilágosítja a téged keresőket, hogy mikor tudnak elérni. A hét közbeni két nap a csoportelhelyezésednek megfelelően alakul. A meghatározott időpontokban a mobiltelefonodat is használhatod (lásd a „A mobiltelefon használatának feltételei” című dokumentum). Telefont fogadni a csoportban tudsz, telefonálni pedig vagy a csoportból, vagy a szülői fogadóban lévő állomásról.
- Természetesen **látogatókat** is fogadhatsz a gyermekotthonban: az ügyeletes vezető engedélyével megmutathatod látogatóidnak lakóteredet, és beszélgethetsz velük a szülői fogadóteremben. Látogatásra szabad- és munkaszüneti napokon 09.00-13.45 óra között biztosítunk lehetőséget, a gyámhivatali határozatodban leírtak alapján. A nagyon messziről érkező hozzátartozóid kérhetik a gyermekotthon vezetőjétől, hogy éjszakára szállást kapjanak.

Mit szeretnénk kérni hozzátartozóidtól, támogatóidtól?

- Hozzátartozódtól, támogatódtól elvárjuk, hogy működjön együtt gyermekotthonunkkal. Ha eltávozás esetén nála tartózkodsz, akkor ellátásodért, biztonságodért, pontos időben történő visszaérkezésedért felelős. Ha eljön otthonunkba, fontosnak tartjuk, hogy betartsa a kulturált látogatás szabályait. Várjuk, hogy érdeklődjön felőled, tanácsainkat fejlesztésed érdekében elfogadja és gyakorolja.

4. Így tesszük nyilvánossá és közösségivé a házirendet

A házirendet az intézményvezető, a nevelőtestület, a gyermekönkormányzat, valamint az érdekképviselői fórum egyetértésével hagyja jóvá.

A házirendet a gyermekotthon forgalmas helyén **kifüggesztjük**. Nemcsak te, de szüleid, gyámod is olvashatják.

A házirendhez kapcsolódó jogi és szakmai anyagokat megtalálhatod a gyermekotthon belső könyvtárában (köznevelési törvény, gyermekvédelmi törvény stb...). Csoportnevelőd folyamatosan segítséget nyújt a házirend és egyéb kapcsolódó anyagok böngészésében.

Esztergom, 2026. 06. 24.

Horváth Zoltán
mb. intézményvezető

Horváth Zoltán
gyermekotthonvezető

Érdekképviselői fórum képviselői

Csermák Adrienn
nevelő

gyermekönkormányzat elnöke

gyermekönkormányzat alelnöke

A Szociális Gyermekvédelmi Főigazgatóság részéről a házirendet jóváhagyó:

Budapest, 2026. év július hó 17 nap.

Sidlovics Ferenc
főosztályvezető

N A P I R E N D

MUNKANAPOKON

- 6³⁰ - Indul a napod, gyermekgondozód ébreszt, zuhanyozol, felöltözöl, csoporthelyiségeiteket rendbe rakjátok
- 7⁰⁰ vagy 7¹⁵ Közös reggeli étkezés az ebédlőben. Két turnusban étkeztek: a földszinti és az emeleti csoportok havonta váltják egymást.
- 7⁵⁰ - 8⁰⁰ Gyermekfelügyelőd kíséretében lementek az ügyeleti szobához, ahol elmondják nektek a délelőtti feladatait. Ezután átmentek a belső iskolába.
- 8⁰⁰ - Megkezdődik a tanítás, 45 perces órákat 10 perces szünet követ.
Közben 9⁴⁰-10⁰⁰-ig tízóraiizhattok. Szünetekben a folyosón, vagy az udvaron lehet pihenni; gyermekfelügyelőd a szünetekben elérhető számodra.
- 12⁴⁵ vagy 13¹⁵ Közösén étkeztek az ebédlőben, turnusok szerint. Ha valami miatt 13¹⁵után végzel délelőtti feladataiddal, akkor a csoportban ebédelhetsz.
- 14⁰⁰ - ig Szabadidő a csoportod lakrészében, vagy csoportoddal az udvaron.
- 14⁰⁰ Megérkeznek csoportnevelőid, megbeszélitek a délelőtti történeteket és a most következő feladatokat.
- 14³⁰ - 15³⁰ Felkészülhetsz a következő napi órákra. Nevelőid segítenek a tanulásban.
- 15³⁰ Uzsonna a csoportban és rövid pihenő.
- 16⁰⁰ - 17³⁰ Csoportfoglalkozáson vagy szakkörön veszel részt. A napi programot a Heti tervetek jelzi.
- 17³⁰ A lakrész egy részét takarítjátok, felkészültök a vacsorához.
- 18⁰⁰ A csoportotokban vacsoráztok.
- 18³⁰ Vacsora után közösen rendet raktok, zuhanyozhatsz, majd szabadon eltöltheted az idődet, a csoport lakrészében.

21⁰⁰

Az éjszakai pihenés kezdete, amikor a csoportban az ott dolgozó villanyt olt, és elvárja, hogy csendben légy elalvásodig.

2

PÉNTEK

A napirend úgy zajlik, mint a többi hétköznapon, kivétel, hogy 14⁰⁰ – 15³⁰ között csoportfoglalkozáson vehetsz részt, majd vacsoráig szabadidőd van.

SZOMBATON

- 7³⁰ - 8⁰⁰ Felébredsz és zuhanyozol.
- 8⁰⁰ - 8⁴⁰ A nagyebédlőben közösen reggeliztek, turnusok szerint.
- 9⁰⁰ - 12⁰⁰ A csoportotokban nagytakarítást csináltok, gyermekfelügyelők segítségével.
- 9⁰⁰ - 14⁰⁰ Látogatóidat fogadhatod.
- 12⁰⁰ - 13⁰⁰ Közösen étkeztek a nagyebédlőben, turnusonként.
- 13⁰⁰ - 17³⁰ Kötetlen szabadidő vár rád, amelyet 15³⁰-kor az uzsonna szakít meg.
- 17³⁰ - Felkészültök a vacsorához.
- 18⁰⁰ - Csoportotokban vacsoráztok.
- 18³⁰ - Fürdés és rendrakás után szabadidőd van.
- 21¹⁵ - Kérésedre, csoportnevelőd javaslatára az ügyeletes nevelő eltérhet az éjszakai pihenés kezdetétől.

VASÁR- ÉS ÜNNEPNAPOKON

Ébresztés igényeidhez igazodva.

A csoportokban reggeliztek.

- 9⁰⁰ - 14⁰⁰ Fogadhatod látogatóidat.
- 12⁰⁰ - 13⁰⁰ Közösen étkeztek a nagyebédlőben, turnusonként.

13 ⁰⁰ -	Pihenés.
14 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Felkészültök a következő nap tanóráira.
15 ³⁰ -	Uzsonnáztok a csoportotokban.
16 ⁰⁰ - 17 ³⁰	Szabadidő.
17 ³⁰ -	Felkészültök a vacsorára.
18 ⁰⁰ - 18 ⁴⁰	A csoportban vacsoráztok, rendet raktok.
18 ⁴⁰ -	Zuhanyozol, majd szabadidőd van.
21 ⁰⁰	Az éjszakai pihenés kezdete.

A hétfői és ünnepnap tevékenységeket a szolgálati beosztáshoz igazodva a Heti tervben olvashatod. (Nagytakarítások, mosás, kimenős programok, intézményi rendezvények, stb.)

Esztergom, 2026. 06. 24.

Horváth Zoltán
mb. intézményvezető

A LÁTOGATÁS RENDJE

1. A látogatás **vasár- és ünnepnapokon, 9⁰⁰-13⁴⁵** óráig tart. Ezen időtartamon kívüli látogatást az ügyeletes vezető, vagy az ügyeletes nevelő engedélyezhet. Előzetes egyeztetést követően családtagok szombaton is látogathatnak.
2. A látogató köteles személyazonosságát igazolni.
3. A gyermeket a kapcsolattartásra jogosult személyeken kívül más személy csak vezetői engedéllyel látogathat.
4. A látogató/k/ a szülői fogadóban tartózkodhatnak, csak az ehhez tartozó mellékhelyiségeket használhatják.
5. A helyiségben dohányozni **T I L O S !**
6. Ügyeljenek a terem tisztaságára, bútorzatára.
7. Viselkedjenek úgy, hogy ezzel másokat ne sértsenek.
8. Erősen ittas, durva személy az otthonba nem léphet be!
9. Alkoholt, egyéb bódító anyagokat, kábítószeret behozni **T I L O S !**
10. Húskészítmény csak a látogatott gyermek részére hozható, az a csoportba nem vihető be!
11. A tanuló számára hozott pénzt, ékszert, ruhaneműt a növendék nevelőjének kell átadni, a gyermek jelenlétében!
12. A gyermeküket érintő kérdésekben a csoportnevelőhöz forduljanak.
13. A tanuló hozzátartozójával való kilépését az otthonból, - a szabályok betartásával – nevelője engedélyezheti.
14. Az otthonból csak a nevelő által engedélyezett tárgyak – ajándék – vihető ki.

Esztergom, 2026. 06. 24.

.....
Horváth Zoltán
mb. intézményvezető

Követelményrendszer a szocializációs fokozatok teljesítéséhez

1. A gyermek kötelessége, hogy megfelelő gondozása és nevelése érdekében együttműködjön a vele foglalkozó pedagógusokkal, képességeinek megfelelően részt vegyen a tanulmányi munkában, a csoport- és otthonszintű foglalkozásokon, programokon.
2. A szabályok betartása, a magatartás, szorgalom és az elért teljesítmény alapján a tanuló szocializációs fokozatba nyer besorolást. (Belépő, kezdő, alapozó, haladó, önálló fokozat)
3. A fokozatokban való előrelépésről a csoport és osztálykeretben történő értékelések alapján havonta, a pedagógiai tanácsülés (nevelők, tanárok, intézeti vezetők) dönt.
4. Az otthonba érkező új tanuló legalább egy hónapi beilleszkedési időszakig belépő fokozatú, további fokozatba csak ezt követően sorolható.
5. Súlyos fegyelmi vétség esetén fokozatbeli visszaminősítésre kerülhet sor, amelyről a szakmai vezetéssel egyeztetve a csoportnevelő is dönthet.
6. Legsúlyosabb fegyelmi vétségek:
 - tiszteletlen, durva magatartás felnőttekkel és társakkal (pl. a verbális és fizikai agresszió bármely megnyilvánulása)
 - szökés tervezése, szökési kísérlet, szökés
 - a tanulmányi és egyéb munkák megtagadása
 - tiltott tárgyak rejtegetése és használata (pl.: szűrő- és vágó eszköz, tűz gyújtására alkalmas tárgy, alkohol, kábítószer, vegyszer, gyógyszer, pénz, dohányárú)
 - szándékos károkozás

Belépő fokozat alapkövetelményei:

- A gyermek megismeri a Házi rendet, a gyermekotthoni közösségi élet legfőbb szabályait, igyekszik a Napirend szerint végezni feladatait.
- Megismeri az alapvető emberi érintkezési és együttélési szabályokat, viselkedésével nem sérti meg azokat, tiszteletben tartja nevelői és társai személyiségi jogait.

- Nyitott az emberi kapcsolatok kialakítására, őszinteségre törekszik, problémás helyzetekben elfogadja a segítséget.
- Megismeri a véleménynyilvánítás fórumait, módjait, formáit.
- Folyamatos gondozói segítséggel megtanulja az alapvető önkiszolgáló tevékenységeket, tisztántartja önmagát, igényes megjelenésére és felszerelésére, óvja környezetét.
- Gyakorolja a kultúrált étkezési szokásokat.
- Az iskolában igyekszik egyre eredményesebben tanulni, segítség és ellenőrzés mellett rendszeresen készül a tanítási órákra, amelyeken fegyelmezetten viselkedik.
- Bekapcsolódik a csoportfoglalkozásokba, törekszik arra, hogy csoportját az intézményi programokon, rendezvényeken szereplésével képességeinek megfelelően képviselje.
- Szabadidejét a felkínált lehetőségekkel igyekszik hasznosan eltölteni, tehetségének megismerése céljából bekapcsolódik a szervezett szabadidős programokba.
- Törekszik arra, hogy a szabályokat betartsa akkor is, ha nem ellenőrzik, súlyos vétséget nem követ el.
- Nem utasítja el a támogatást, személyiségének pozitív irányba történő alakításához.

A belépő fokozatú gyermek az alapkövetelmények teljesítésének mértékében kerül átsorolásra kezdő, alapozó, vagy haladó fokozatba.

A kezdő fokozatú gyermek előrelépése az alapozó fokozatba történhet.

Az alapozó fokozat követelményei:

Az alapozó fokozatú gyermek:

- Már ismeri, és ellenőrzés mellett, igyekszik betartani a Napirendet, az együttélés szabályait.
- Irányítással tisztán és rendben tartja önmagát és környezetét.
- Magatartásával nincsenek komoly problémák sem az otthonban, sem az iskolában.
- A tanítási órákra segítséggel rendszeresen felkészül, igyekszik egyre önállóbban és eredményesebben tanulni.
- Bekapcsolódik a közösségi életbe.
- Őszinte nevelőihez, tanáraihoz, törekszik bizalmi kapcsolat kialakítására.

- Tisztelettudóan és kulturáltan viselkedik a felnőttekkel és társaival, tiszteletben tartja mások személyiség jogait.
- Készül az intézeti rendezvényekre, ezeken aktívan szerepel,
- Az intézeten kívüli programokon az elvárásoknak megfelelően képes viselkedni.
- Konfliktus esetén, számonkérés alkalmával saját hibáit és azok következményeit vállalja. Elfogadja a támogatást személyiségének pozitív irányba történő alakításához.

Az általános védelmi intézkedés keretében befogadott gyermekek, a csoportvezetők kérésére, vezetői engedéllyel csoportos kimenőn vehetnek részt, amennyiben a befogadásuk óta, legalább 1 hónap eltelt.

Ha az alapozó fokozatú gyermek súlyos fegyelmi vétséget követ el, vagy folyamatosan nem felel meg a követelményeknek, akkor visszaminősülhet kezdő fokozatba.

A gyermek előrelépése a haladó fokozatba történik.

A haladó fokozat követelményei

- Ismeri és gyenge kontroll mellett is igyekszik betartani a napirendet és az együttélési szabályokat.
- Mindig ápolts és igényes megjelenésére, környezetére.
- Magatartásával igyekszik mindig példát mutatni, nincsenek vele problémák sem az otthonban, sem az iskolában.
- Törekszik arra, hogy minél több területen szerezzen ismereteket, melyeket megpróbál a gyakorlatban is hasznosítani. A tanórákra rendszeresen felkészül,
- Részt vesz a közösségi életében, elfogadja társait.
- Öszinte nevelőihez, tanáraihoz, törekszik a bizalmi kapcsolat megszilárdítására.
- Vállalja hibáit és azok következményeit.
- Aktívan részt vesz önismeretének fejlesztésében.
- Igénye van a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére.
- Egyéni kimenők alkalmával a társadalmi együttélési szabályokat, önálló társ támogatása mellett tudja alkalmazni, szabadsága idején már önállóan is képes rá.

Ha a haladó fokozatú gyermek súlyos fegyelmi vétséget követ el, vagy folyamatosan nem felel meg a követelményeknek, akkor visszaminősülhet alapozó vagy kezdő fokozatba. A gyermek előrelépése önálló fokozatba történhet.

Az önálló fokozat követelményei:

- Ellenőrzés nélkül, önállóan betartja a napirendet.
- Mindig ápoltság, igényes megjelenésére, környezetére.
- Magatartásával mindig példát mutat társainak, a konfliktusait kezelni képes.
- Képességeihez mérten önállóan tanul. Arra törekszik, hogy az eddig elsajátított ismereteit minden területen (iskola, otthon) önállóan tudja hasznosítani, sokféle feladatot tudjon elvégezni.
- Megszervezi önmaga szabadidős tevékenységét és segíti társait annak tartalmas és változatos eltöltésében.
- Aktív résztvevője, irányítója a közösségi életnek, támogatja társait fejlődésükben.
- Reális (személyiségállapotához illeszkedő) önismerettel, és jövőképpel rendelkezik.
- Külső és belső kapcsolatait a stabilitás jellemzi. Már képes egyéni érdekeit alárendelni a közösség érdekének.
- Viselkedése mindig kulturált, a társadalmi együttélési szabályokat is önállóan tudja alkalmazni egyéni kimenők, hétvégi eltávozások és szabadság alkalmával.
- Őszinte nevelőihez, ha vét a szabályok ellen, önként beismeri, nem él vissza a felnőttek bizalmával.

Ha az önálló fokozatú gyermek fegyelmi vétséget követ el, vagy folyamatosan nem felel meg a követelményeknek, akkor haladó, alapozó vagy kezdő fokozatba minősül vissza, a vétség súlyától függően.

Esztergom, 2026. 06. 24.

Horváth Zoltán

Horváth Zoltán
mb. intézményvezető

**Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ,
Általános Iskola és Szakiskola**

Nyilatkozat tájékoztatás megtörténtéről

A Gytv. 33 §. alapján az intézménynek kötelessége tájékoztatni az ellátásra jogosult gyermeket és törvényes képviselőjét, illetve a fiatal felnőttet;

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről
- az intézmény által vezetett, reá vonatkozó nyilvántartásokról
- a hozzátartozókkal való kapcsolattartásról, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről
- az érték- és vagyonmegőrzés módjáról
- az intézmény házirendjéről
- panaszjog gyakorlásának módjáról
- a jogosult jogait és érdekeit képviselő érdek- képviseleti fórumról
- a fizetendő térítési illetve gondozási díjról

Az intézményben elhelyezett gyermek és törvényes képviselője, illetve a fiatal felnőtt fenti tartalmakban való tájékoztatása az ellátás megkezdésekor megtörtént, melynek valósága az érintettek aláírásával igazolódik.

Esztergom, év.....hónap.....nap.

.....
intézmény részéről

.....
ellátott gyermek
fiatal felnőtt

.....
törvényes képviselő

**Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ,
Általános Iskola és Szakiskola**

Megállapodás utógondozói ellátásra

Az intézményben elhelyezettnévszül.hely,
.....szül.idő.....anyja neve gondozott írásbeli kérelmére
az Esztergomi Központi Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola
vállalja részére az utógondozói ellátás biztosítását.

1. Az ellátás a kérelmező megkezdett iskolai tanulmányának befejezéséig
.....évhónap tart.
2. Az utógondozói ellátás során a Gyermekotthon az ellátott részére teljes körű
ellátást és a további elhelyezéshez vagy az önálló élet megkezdéséhez szükséges
tanácsadást, segítségnyújtást biztosít.
3. Az ellátást nyújtó az ellátásért a fenntartó által meghatározott térítési díjat számít
fel.
4. Az ellátást nyújtó a fiatal felnőtt vagyongazdálkodásával járó feladatokat nem vállalja,
ezt a gyámhivatali határozatban az illetékes megyei gyermekvédelmi szakellátó
rendszerből kijelölt utógondozó, vagy vagyongazdálkodó biztosítja.
5. Fiatal felnőtt vállalja, hogy az utógondozói ellátás időtartama alatt az intézmény
házirendjét, egyéb belső szabályait maradéktalanul betartja, a felnőttek
útmutatásait elfogadja, velük együttműködik.
6. Fiatal felnőtt elfogadja, hogy elhelyezése továbbra is csoportközösségben történik
és nagykorúsága okán többletjogokra nem formál igényt.
7. Fiatal felnőtt tudomásul veszi, hogy súlyos szabályszegés, vagy a többi gyermekre
káros magatartás esetén a gyermekotthon a cselekmény súlyától függően az
utógondozói ellátást akár azonnali hatállyal is megszüntetheti, amiről
haladéktalanul tájékoztatja a gyámhivatalt.

Jelen megállapodás a felek aláírásával érvényesül, és bármelyik fél kezdeményezésére
megszüntethető.

Esztergom,év,hó,nap

.....

intézményvezető

.....

fiatal felnőtt